

3-нэ нап.

Си Іэщіагьэр сыхущегьуэжакый

4-нэ нап.

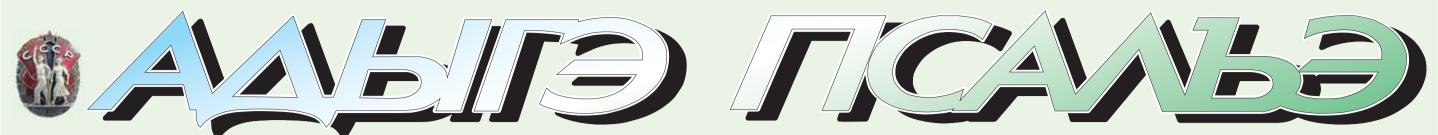

Нэхъ хьэлэмэтынч KPPHILISKIPHAN ЩДЖЫ

4-нэ нап.

КъБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ -

1924 ГЪЭ ЛЪАНДЭРЭ КЪЫДОКІ

2022 гъэм бадзэуэгъуэм (июлым) и 7, махуэку

Тхьэмахуэм щэ къыдок!

Nº80 (24.362)

2022 гъэм бадзэуэгъуэм и 11-р щымылажьэ махуэу гъэувыным и ІуэхукІэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и Указ

«Я фІэщхъуныгъэр зыхуэдэнур езыхэм яубзыхужынымкІэ яІэ хуитыныгъэмрэ дин зэгухьэныгъэхэмрэ я lyэхукlэ» 1997 гъэм фокlадэм и 26-м къащта Федеральнэ закон №125-ФЗ-м и 4-нэ статьям и 7-нэ пунктым тету, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Муслъымэнхэм я дин Іуэхущ!ап!эм зэрызыкъытхуигъэзам ипкъ итк!э Къурмэн хьид махуэшхуэм, 2022 гъэм бадзэуэгъуэм и 9-м къыщыщІэдзауэ и 11-м пщІондэ ягъэлъапіэм, теухуауэ унафэ сощі:

2022 гъэм бадзэуэгъуэм и 11-р Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щымылажьэ гуфІэгъуэ махуэу щыгъэувын.

> Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэ КІУЭКІУЭ Казбек

Налшык къалэ 2022 гъэм бадзэүэгъүэм и 6-м

Ди щІыналъэм щалъхуа

хьэрычэтыщІэхэм куэдкІэ дащогугъ тым и деж зэпымыууэ щыІэм и Іуэху- щытыкІэр мы зэманым зыхуэдэм, ар егъэщіапізу Москва дэтым Къэбэрдей-Балъ- фіэкіуэнымкіэ лэжьыпхъэхэм. Хэхауэ тепкъэр Республикэм и Правительствэм и сэлъыхьащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и эко-Унафэщі Мусуков Алий щаіущіащ биз- номикэм и дежкіз нэхъ мыхьэнэшхуэ зиіз **несым и ліыкіуэхэм. Ар къызэрагъэпэ-** Іэнатіэхэм ехьэліа инвестицэ проектхэр **щащ КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек** дэгъэкіынымкіэ федеральнэ хэкіыпіэхэр Инвестицэхэмрэ хьэрычэт Іуэхумкіэ совенэхъ тэмэму къэгъэсэбэпыным. тым и зэlущlэу иджыблагъэ иригъэ-

тыкіэр егъэфіэкіуэным хуэгъэзауэ щауб-

зыхуа Іуэхухэм япкъ иткіэ.

ЗЭІУЩІЭМ кърихьэліащ УФ-м ФедерацэмкІэ и Советым хэтхэу Къанокъуэ Арсен, Ульбашев Мухьэрбий, Хъупсырокъуэ Мурат, УФ-м и Къэрал Думэм и депутатхэу Быф Анатолэ, Геккиев Заур, Щхьэгуэш Адэл- бэпыным. Ди республикэр нэхъ къулей хъун бий, УФ-м экономикэ зыужьыныгъэмкіэ и папщіэ мы щіыналъэм щалъхуауэ щыта министрым и къуэдзэ КІэрэф Мурат, «Кав- хьэрычэтыщ эхэм инвестицэхэр къызэщ эказ.РФ» акционер зэгухьэныгъэм и гене- гъзуlуэнымкlэ нэхъ жыджэру къыддэlэпыральнэ директор Тіымыжь Хьэсэн, ди рес- къуну дащогугъ», - къигъэлъэгъуащ щіынапубликэм и бизнес ІэнатІэм и лэжьакІуэхэм лъэм и Іэтащхьэм.

Мусуков Алий зэlущlэм хэтахэр щыгъуазэ

Республикэм и егъэджэныгъэ

ІэнатІэр ирагъэфІакІуэ

Къэбэрдей-Балъкъэрым мы зэманым щаублащ щІына-

лъэм курыт школыщіэхэр щыухуэным, щыіэхэр щызэгъэ-

пэщыжыным епха лэжьыгъэхэр. Абыхэм къызэщаубыдэ псори зэхэту еджапіэ 39-рэ: 10-р щізуэ яухуэ, адрейхэр

НАРТКЪАЛЭДЭСХЭР хуабжьу щогуфіыкі школакіуэ 500

щеджэфын апхуэдэ унэщіэ Аруан щіынальэм и къалащхьэм

зэрыщаухуэм. БлэкІа илъэсым и кІэухым яублауэ щыта

ухуэныгъэр зэфlах «Егъэджэныгъэ» лъэпкъ проектымрэ

«Иджырей школ» федеральнэ программэмрэ япкъ иткіэ. Мы

зэманым ирихьэлізу къызэфіагьэуващ къатиті хъу унэ-

щіэр, абы инженер коммуникацэхэри ирашэліэжакіэш. Ухуа-

кІуэхэр иджыпсту йолэжь унащхьэр телъхьэнымрэ унэ

щіыбыр зехьэнымрэ. А лэжьыгъэхэм щіыгъуу йокіуэкі шко-

лыщІэм и пэшхэр зыхуей хуэгъэзэным, абыхэм инженер сетхэр щызэбгрышыным, бжэ-щхьэгъубжэхэр хэгъэувэным

ехьэліа Іуэхухэр. Школыщіэм и ухуэныгъэр къызыхуэтыншэу и чэзум икіи фіагъ иіэу зэфіэхыным набдзэгубдзаплъэу кіэ-

Зи гугъу тщіы ухуэныгъэм хуэдэ щокіуэкі ди республикэм и нэгъуэщі щіыпіэхэми. Псори зэхэту къапщтэмэ, ухуакіуэ-

хэр мы зэманым йолэжь школыщізу 10 ди щіыналъэм щы-зэфіэгъзувэным. Абыхэм ящыщу щым я бжэхэр еджакіуэхэм

Апхуэдэ ухуэныгъэфІхэм къадэкІуэу зэгъэпэщыжыныгъэ

лэжьыгъэшхүэхэр щокІуэкІ къуажэ школ 29-м. Абыхэм ящы-

щу 19-р зыхуей хуагъэзэжынущ мы гъэм, адрейхэм щекІуэкІ лэжьыгъэхэр къыкІэлъыкІуэ илъэсым къриубыдэу зэфІэкІынущ. ИлъэситІым и кІуэцІкІэ псори зэхэту школ 50 щызэ-

рагъэпэщыжынущ ди республикэм. КъБР-м и Іэтащхьэ КІуэкІуэ Казбек игъэбелджыла къалэнхэр я тегъэщІапІзу, КъБР-м и Правительствэм иджыпсту

Ізмалхэр къелъыхъуэ иджыри еджапІи 9 зэрагъэпэщыжын папщіэ. Егъэджэныгъэ Іэнатіэм адэкіи зегъэужьыным хыхьэр школыщізхэр ухуэнымрэ щыізхэм я унэхэр зыхуей хуэгъэзэнымрэ я закъуэкъым, атіэ гулъытэшхуэ егъуэт егъэ-

джэныгъэм и мылъку-техникэ лъабжьэр нэхъри гъэбыдэным,

ар бжыгъэр зи тегъэщіапіэ технологие пэрытхэм тегъэувэ-

ным, ныбжыыщіэхэм щіэныгъэ куу зрагъэгъуэтын папщіэ, іэ-

къыхузэГуахынущ дызэрыт илъэсым и дыгъэгъазэм.

лъоплъ щіыналъэ, щіыпіэ унафэщіхэр.

зыхуей хуагъэзэж.

КъБР-м и лыкіуэу Урысейм и Президен- ищіащ республикэм и социально-экономикэ

Иджыблагъэ иригъэкІуэкІа пресс-конкіуэкіам ди щіыналъэм и инвестицэ щы- ференцым Кіуэкіуэ Казбек къыщыхигъэщхьэхукіауэ щытащ щіыналъэм зегъэужьынымкІэ ди республикэм щалъхуа хьэрычэтыщІэхэм куэд зэралэжьыфынур. дыхущІокъу ди республикэм лэжьэн щыщІэзыдзауэ щыта хьэрычэтыщІэхэм, Къэбэрдей-Балъкъэрым нэхъ къыпыщ ауэ щыта цыхухэм я зэфіэкіыр къызэрыдгъэсэ-

тельствэмрэ я пресс-Іуэхущіапіэ

Дрэмыжхэр зэрагрэпэщыж

Къэбэрдей-Балъкъэрым гъуэгухэр зыхуей зэрыщыхуагъазэ программэм ипкъ иткіэ лъэмыжхэри зэіузэпэщ щащІыжынущ. Дызэрыт илъэсым и кіуэцікіэ лъэмыж 13 зыхуей хуагъэзэнущ.

«ФІАГЪ лъагэ зиІэ автомобиль гъуэгу» лъэпкъ проектым хыхьэу, Шэджэм районым ит лъэмыжитху зэlузэпэщ ящlыжынущ. Ахэр Багуулсу, Кииксу, Адайсу, Шэджэм псыежэххэм телъхэрщ. А лъэмыжхэр хуозэ Шэджэм II - Булунгу автогъуэгум. Гъуэгум елэжьхэм лъэмыжхэр зыlыгъ пкъохэмрэ абыхэм я блынхэмрэ щІэкІэ зэрахъуэкІынущ, псыбэкъухэми теІэзэщІыхьынущ. КъинэмыщІауэ, Бахъсэн районым щызэрагъэпэщыж Къулъкъужын псыежэхым телъ, Къубэ-Тэбэ -Къулъкъужын Ипщэ гъуэгум хиубыдэ лъэмыжымрэ Сэрмакъ - Совхознэ - Дзэлыкъуэ - Псынэдахэ - Бэтэх гъуэгум хыхьэ, Дзэлыкъуэ районым и Дзэлыкъуэпсым щхьэщытымрэ. Май щІыналъэм щызэрагъэпэщыжакІэщ Тэрч псыежэхым телъ, Май къалэ - Урожайнэ гъуэгур зрикіуэ лъэмыжыр.

«Кавказ» Іуэхущіапіэм и къарукіэ федеральнэ гъуэгухэм хиубыдэ лъэмыжитху илъэсыр имыкlыу зэрагъэпэщыжынущ, гъуэгу къэс машиниплі щызэблэкіыфу ящіынущ. Зи гугъу тщ la лъэмыжхэм ящыщу щыр хуозэ P-217 «Кавказ» автогъуэгум. Абыхэм хеубыдэ метр 20-м щІигъуу Къубэ-Тэбэ деж телъ лъэмыжыр, Шэджэм Езанэм щыІэ, Шэджэм псым метр 68-рэ и кlыхьагъыу телъ лъэмыж ижьыр, метр 98-рэ хъууэ Лэскэн псыежэхым телъ лъэмыж ижьыр. Ухуэныгъэ лэжьыгъэхэм хиубыдэнущ Прохладнэ - Бахъсэн - Гуащхьэмахуэ автогъуэгум хиубыдэ, Бахъсэн псыежэхым телъ, зи кІыхьагъыр метр 24-м щІигъу лъэмыжыр, Аруан - Балъкъэр Ипщэ - Уштулу гъуэгум щыщ, зи кlыхьагъыр метр 32-м щlигъу Хеу псыежэхым щхьэщытыр.

«Лъэмыжхэр зыхуей хуэдгъазэмэ, абы и фІыгъэкІэ ди республикэм и гъуэгухэм машинэкіэ нэхъ тыншу ущызекіуэфынуш, къэхъукъащіэхэри нэхъ мащіэ хъунущ», - жиіащ КІуэкІуэ Казбек, а Іуэхум щытепсэлъыхьым.

Махуэку пщыхьэщхьэм Балъкъэр театрым и пэшышхуэм зэlущlэ щекіуэкіащ. Ар ЩоджэнцІыкІу Алий и цІэр зезыхьэ Къэбэрдей, Кулиев Къайсын и ціэкіэ щыІэ Балъкъэр, Горький Максим и цІэр зезыхьэ Урыс къэрал драмэ театрхэр мы гъэм илъэс 85-рэ зэрырикъум.

ТЕАТРЫМ и етІуанэ къатым узэрыдэкІуейуэ, пэІущІэ пэшым деж щегъэувэкlа сурэт дахэшхуэхэм уатхьэкъу. Абыхэм театр гъуазджэм и лъабжьэр зыгъэтІылъа артист нэхъыжьхэм роль зэмылІэужьыгъуэхэр ягъэзащТэу къытощ. Тхыдэм дыщэ хьэрфхэмкІэ тхауэ къыхэна спектакль цІэры-Іуэхэм ящыщ теплъэгъуэхэм узыІэпашэ, зы дуней гъэщІэгъуэн гуэрым узэрыхашэр зыхэпщІэу уи гур къогушхукІ. Яхэтщ абыхэм зи джэгукІэ тлъэгъуа артистхэри, зи цІэ зэхэтха къудейхэри, зи джэгукіэр видеокіэ фіэкІа дымылъэгъуахэри. Ауэ дэтхэнэ зыми и утыку итыдыхуохъуэпсэкІыж, ярэби, иджыпсту джэгухэми апхуэдэ цІыхушхуэхэр куэду яхэтамэ фІыт жыуагъэІэ. Ди гуапэ зэрыхъунщи, театрхэм апхуэдэхэр зэрамымащІэр ди нэгу щыщІэкІынущ Театр лэжьакІуэхэм я зэгухьэныгъэм (СТД) зэхиша зэly-

щІэм. Зэхуэзэша артистхэм абдежым сэлам щызэрахыу тіэкіу щызэдэуэршэра иужь, псори пэшышхуэм щІыхьащ. Театрхэм зы къежьапІэ зэраІэм, абыхэм я артистхэр зэрызэрыщ 1э-зэрызэрыІыгъым и дамыгъэу, пшыхьыр ирагъэкІуэкІащ къэбэрдей, балъкъэр, урыс ІуэхущІапіэхэм я ліыкіуэхэм: ХьэхъупащІэ ФатІимэ, Байдаев Шахьым, Сибэч Алим сымэ. Пэублэ псалъэ хъуапсэ хъун артистхэмрэ гъуэ утыку кърахьащ, ар гуапэхэмкІэ абыхэм зэІу- ахэр щыджэгу спектаклхэмутыкур хуит хуащащ Театр дэ лэжьыгъэми зрапщыты- хьыр уэрэдхэмрэ къафэлэжьакіуэхэм я зэгухьэныгъэм и унафэщІ Фырэ Майе.

- Ди зэгухьэныгъэм и къарукіэ зэхэтшащ мы зэіу- лъэгъуащ дэтхэнэ театрми гуапэр икІи щІыхь тхылъхэмкіэ мызыгъуэгукіэ дгъэпажэну мурад тщіащ ди нэхъыжьыфІхэр. Ди ІуэхущІапІэхэм абыхэм хуащІар къыпхуэмылъытэн хуэдизу зэрыиным къыхэкІыу ар икІи захуагъэу къысщохъу, - жиlащ Майе. - Дэтхэнэ зыми сохъуэхъу узыншагъэ быдэ иІэну, ехъулІэныгъэ щымыщІэну, и хъуэпсапіэхэм іэкіэ теіэбэну.

иратащ КъБР-м

утыкум

Япэщіыкіэ экранышхуэмкІэ гъуэрыгъуэурэ къагъэи тхыдэм дыхэзыгъэплъэж видео нэтын кІэщІ. Абы къыкІэлъыкІуэу СТД-м и щІыхь илъэс куэд щауэ хьэлэлу театрым хуэлажьэ артистхэм. Апхуэдэхэщ Къэбэрдей театрым и артистхэу ЖьакІэмыхъу КІунэ, Хьэмыку Жаннэ, Шыбзыхъуэ Басир, Балъкъэр Тамарэ, Балъкъыз Валерэ, Щэрмэт Люд-

КъыкІэлъыкІуэу псалъэ КІэмыргуей Валентин, щэнхаб-Шыбзыхъуэ Барисэт сымэ.

Гулъытэрэ гуапагъэрэ

КъыкІэлъыкІуэу

кърашащ Балъкъэр теат-

рым и артистхэу Будаевэ

Ольгэ, Кулиевэ Элизэт, То-

кумаевэ Рае, Байзулаевэ

Розэ, Атмурзаев Магомед,

Бапинаев Зариф, Мирзоев

ТІэхьир, Урусовэ Розэ, Ми-

зиев Таубий, Шаваев Орус-

театрым и актёрхэу Костю-

Иринэ, Валгасовэ Заремэ

уэрэд ирехъу, сценэ теплъэгъуэу щрет. Апхуэдэуи пшы-

щытам абы кърихьэлІа дэт-

хэнэри зэрыщыгуфІыкІым гу лъумытэнкіэ Іэмал иіэтэ-

Зи гугъу тщІы театрищым

гъэнщІауэ зэры-

хэмкІэ

къым

Дэтхэнэ театрми я артист

зэмкІэ и министр Къумахуэ Мухьэдин.

Къэбэрдей-Балъкъэрым театрхэм я юбилейм хуэгъэза Іуэхухэм я гъунэ изылъэщ нобэрей пшыхыр, жиІащ Къумахуэм. - Ди республикэм и щэнхабзэм и махуэхэр Москва щыщекІуэкІкІэ, «Современик»-м и бий. Пшыхыым зи пщіэр щагъэлъэгъуэнущ щаІэтахэм ящыщщ Урыс я спектаклхэр. ИужькІэ дэтхэнэ зы театр- ковэ Валентинэ, Кулахмеми зыхуигъэхьэзырынущ и товэ Рушание, Тубай Раизэригъэлъэпіэнум сэ, Балъкъэр Юрэ, КарнауикІи 2022 гъэм къриубыдэу ховэ Татьянэ, Кузнецовэ дэтхэнэми и пшыхь щхьэхуэ щыІэнущ.

Апхуэдэуи министрым къыхигъэщащ къэралми ду- щ алэхэм къызэхуэсахэм ней псоми я театрхэр зэ- гукъыдэж ирату зы теплъэкъызэІуаха нэужь, кІэ дызэрыкъулейр, сыт хуэфыну а ІуэхущІапІэхэм зэфіэкі зэраіэр.

милэ, Хъыдзэдж Борис,

нэхърэ ныбжькІэ нэхъ щІалэ Музыкэ театрым къыбгъэтхылъыр иратащ дэкІ хъуэхъу зэхахащ артистхэм. Абы и унафэщІ Бэрэгъун Владимир зи пашэ ліыкіуэхэм удз гъэгъа дахэрэ псалъэ гуапэрэ къахьат пшыхьым.

 Нобэ хуэдэ махуэ щІэращіэ куэд фиіэну, фи пщіэр лъагэ хъуну, фызыгъэгушхуэн куэд гъащІэм щыфлъагъуну сыхуейщ, - жиlащ Бэрэгъуным. - ФыщІэгузэвэнрэ фыщІэдзыхэнрэ фимыГэу иджыри илъэс куэдкІэ Къэбэрдей-Балъкъэрым ис лъэпкъхэм Тхьэм фахуигъэлажьэ.

Апхуэдэуи Музыкэ театрым и тыгъэт абы и солисткэ Бэрэгъун Марианнэ игъэзэщІа ўэрэд дахэр.

Пшыхьыр и кІэм щынэсами абы кърихьэл ахэр зэбрыкіыжыну піащіэртэкъым. лэжьыгъэр, я гъащІэр иужьрей илъэсым лъэхъауэ зэрышытам къыхэкІыу, ахэр хуэзэшат дуней хуитым. Абы гулъытэ гуапэр хэплъхьэжмэ, цІыхум и псэр зыгъэтынш Іуэхугъуэ дызэрыхэтыр

гурыІуэгъўэт. ИСТЭПАН Залинэ. Сурэтхэр Къарей Элинэ

ПщІэншэу ягъасэ

Ди къэралым и курыт гъэунэхуныгъэ жыпхъэм иту информатикэм фэщі Мишустин Михаил.

школхэм я 8 - 11-нэ клас- нэгъабэ лъандэрэ мэлажьэ. схэм щіэс ныбжьыщіэхэу Ехъуліэныгъэфіхэр къызыдихьэх- пэкіуа а іуэхугъуэр мы гъэ хэм а унэтіыныгъэмкіэ мы еджэгъуэм къыщыщіэдзауэ **къыщыщіэдзауэ** ди къэралым и щіыналъэ пщіэншэу я щіэныгъэм псомищылэжьэнущ. Курсхэм хагъэхъуэну Іэмал яІэщ. екіуаліэ ныбжыыщіэхэм ин-Абыхэм зыхрагъатхэ хъу- форматикэм и унэтІынынущ иджырей програм- гъиплымкіэ щіэныгъэ гуэмированием и бзэхэм дзэн зрагъэгъуэтынущ, дэтнэхъ куууэ щыгъуазэ ухуэ- хэнэ Тыхьэри сыхьэт 36-рэ илъэситі курсхэм. хъууэ. Апхуэдэ егъэджэны-Абы теуха унафэм мы гъэр хъунущ ныбжыыщ эхэм

ЗИ гугъу тщІы проектыр

ящыщу хэт сыт хуэдэ Іэмамахуэхэм Іэ тридзащ УФ-м курыт школым математилыр къыхихынуми проектым и Правительствэм и Уна- кэмрэ информатикэмкі э щраоператорым иубзыхунущ. гъэгъуэт щІэныгъэм къыпы-Апхуэдэу уващ «Лъэпкъ техзыщэ, абы къыхэзыгъахъуэ. А нологие жэрдэмхэмкІэ Униилъэсит курсхэм щеджэхэм, верситет 2035» ІуэхущІапІэр. Абы и лэжьыгъэр нэхъыбэу зытеухуар бжыгъэр зи лъабжьэ лъэпкъ экономикэр ІэшІагъэліхэмкіэ къызэгъэпэщынырщ.

Іуэхур къезыхьэжьахэм зэрыхуагъэфащэмкІэ, программированиемкІэ курсхэм япэщІыкІэ къызэщІаубыдэфынущ ныбжьыщІэ мини 100 нэхърэ мынэхъ мащІэ. КъыкІэлъыкІуэ илъэсхэм курсхэм щеджэнущ цІыху мин 240-м щІигъу.

Къэрал унафэщІхэм гулъытэшхуэ хуащ а курсхэм. КъэкІуэну илъэсищыр къапщтэмэ, федеральнэ бюджетым къыхэкІыу абы хуаутІыпщынущ сом меларди 6,8-рэ.

иджыри школым щІэсу, япэ

ІэщІагъэр зрагъэгъуэтыфы-

нущ. ХъыбарегъащІэ техно-

логием апхуэдэурэ дихьэх

ныбжьыщІэхэм, дауи, куэду

къахэкІынущ а ІэщІагъэм

нэхъ кууужу хуеджэну гукъы-

Егъэджэныгъэр лІэужьы-

нущ: онлайн щытыкІэм итрэ

щІыналъэ еджапІэ утыкухэм

щекІуэкІынрэ. ЕджакІуэхэм

къызэрагъэпэщы-

дэж зыщІынухэр.

гъуитІу

КЪАРДЭН Ритэ.

«Адыгэ псалъэр» къезыгъэхьхэм папщІэ

«Адыгэ псалъэ» газетыр зыІэрыхьэну хуейхэм хъыбар фыдогъащ Гэ - шышхьэу Гум (августым) къыщыщІэдзауэ ар къевгъэхьын папщІэ Іэ шышІэвдз хъунуш Урысей пощтым и дэтхэнэ Іуэхущ Іап Іэми.

Мази 5-м «Адыгэ псалъэ» газетым и уа-

унэм ныфхуахьыну фыхуеймэ - сом 604-

фэ езым поштым къыщыфштэжынумэ сом 550-ρэ.

Ди индексыр П 5894

adyghe@mail.ru

мал псори къахузэгъэпэщыным.

adyghepsale.ru

apkbr.ru

smikbr.ru

Адыгэ Псалъэ

Адыгэ Псалъэ

ТАМБИЙ Линэ.

гъуэр къэблэгъахэм;

цІыхубзхэм;

кІуэхэм;

Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетыр илъэс 90 ирокъу

Узыншагъэ

ЩІ зи із ізщі агъ эхэм

хурагъэджэнущ

«Демографие» лъэпкъ проектым ипкъ иткіэ ціыхухэр

лэжьапіэ іэнатіэхэмкіэ къызэрызэрагъэпэщыр егъэфіэ-

кІуэным хуэгъэзауэ зэхалъхьа федеральнэ проектыр

гъэзэщіэным хиубыдэу 2022 гъэм «Лэжьыгъэмкіэ, лэ-

жьапіэ Іуэхухэмкіэ, ціыхухэм социальнэ дэіэпыкъуны-

гъэ етынымкіэ республикэ центр» къэрал кіэзонэ Іуэху-

щіапіэр елэжьынущ ізщіагъэщіэхэр е ізщіагъэ гуэдзэн

мы къыкіэльыкіуэ гуп щхьэхуэхэм ящыщхэм егъэгъуэ-

1) илъэс 50 ирикъуахэм, абы щхьэдэхахэм, зи пенсэ кlуэ-

2) илъэси 3 ирикъуху сабийр зэрапіым къыхэкіыу щыс

3) илъэси 7 иримыкъуа сабийхэр зэрапІым къыхэкІыу

4) ціыхухэр лэжьапіэ ізнатіэхэмкіэ къызэгъэпэщыным-

5) зыпэрыт ІэнатІэхэм къыІуагъэкІынкІэ хъуну лэжьа-

6) зи ныбжьыр илъэс 35-м щ имыгъуа щ алэгъуалэу мы

- ираджэу дээ къулыкъур кърахьэк а нэужь лэжьыгъэмк э

курыт профессиональнэ щІэныгъэ е щІэныгъэ нэхъыщ-

- щіэныгъэ (е) іэщіагъэ зэрагъуэтамкіэ щыхьэт тхылъыр

- лэжьапіэншэу къэнэнкіэ хъуну ціыхухэм (іуэхущіапіэр

дестынжым, хьэрычэтыш дер зыпарыт лэжьыгъэр

- курыт профессиональнэ щ эныгъэм, щ эныгъэ нэхъыщ-

хьэм я программэхэмкіэ мы гъэм еджэн зыуххэм (Іэщіагъэ

пыухыкіахэр грантхэм япкъ иткіэ зэзыгъэгъуэтахэр е а

грантхэмкіэ еджэхэр хэмыту) икіи къыхаха іэщіагъэхэмкіэ

лэжьапіэ зэрыщымыіэм къйхэкіыу ціыхухэр Іэнатіэхэмкіэ

щытынущ мы къыкІэлъыкІуэ федеральнэ операторхэр:

«ІэщІагъэм зэрыхуэІэзэм зегъэужьынымкІэ агентствэ» ор-

ганизацэр, Томск дэт лъэпкъ къэхутакІуэ къэрал универси-

тет щІэныгъэ нэхъыщхьэ щрагъэгъуэт федеральнэ Іуэху-

щІапіэ пыгъэщхьэхукіар, «Ціыхубэ хозяйствэмрэ къэрал

къулыкъумкіэ УФ-м и Президентым и деж щыіэ Урысей

академие» щіэныгъэ нэхъыщхьэ щрагъэгъуэт федеральнэ

КъывгурымыІуэхэм фыщыщІэупщІэ хъунущ «Лэжьы-

гъэмкіэ, лэжьапіэ Іуэхухэмкіэ, ціыхухэм социальнэ дэіэпы-

къуныгъэ етынымкІэ республикэ центр» къэрал кІэзонэ

«Лэжьыгъэмкіэ, лэжьапіэ Іуэхухэмкіэ, ціыхухэм социаль-

нэ дэlэпыкъуныгъэ етынымкlэ республикэ центр» къэрал

кіэзонэ іуэхущіапіэ - Бахъсэн районрэ Бахъсэн къалэмрэ

ХэщІапІэр: Бахъсэн къалэ, Лениным и уэрам, унэ 59, пэш

«Лэжьыгъэмкіэ, лэжьапіэ Іуэхухэмкіэ, ціыхухэм социаль-

нэ дэlэпыкъуныгъэ етынымкlэ республикэ центр» къэрал

Іуэхущіапіэм е абы и къудамэў фыщыпсэў щіыпіэм щыіэм:

ЦІыхухэр Іэщіагъэхэм хуегъэджэнымкіэ дэіэпыкъуэгъуу

къызэригъэувыІэм, а ІэнатІэхэм Іутхэм я бжыгъэр зэрагъэ-

къыщратыжа махуэм щегъэжьауэ лэжьыгъэмкІэ законо-

дательствэм ипкъ иткіэ мази 4 лъандэрэ е нэхъыбэ хъуауэ

законодательствэм ипкъ иткІэ мази 4 лъандэрэ е нэхъыбэ

ахэр школым щІэтІысхьэху мылажьэу щыс цІыхубзхэм;

кІэ органхэм зыщрагъэтхауэ пэплъэ лэжьапІэншэхэм;

хьэ зимыіэхэм е апхуэдэ еджапіэхэм щіэмысхэм;

къызэзыгъэпэщ центрхэм зыщезыгъэтхахэм.

къыкІэлъыкІуэ гупхэм хиубыдэхэм:

хъуауэ лэжьапІэншэу щысхэм;

лэжьапІэншэу щыс цІыхухэм;

къэрал бюджет ІуэхущІапІэр.

Телефоныр 8(86634) 2-14-45

щыІэ къудамэ.

мащІэм къыхэкІыу);

Зумакулов Борис Мустэфа и къуэр ЦІыхум и хуитыныгъэхэмкІэ уполномоченнэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэм и къулыкъум гъэувыным и

ІуэхукІэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Конституцэм и 100-нэ статьям и «ц» пунктым, «ЦІыхум и хуитыныгъэхэмкІэ уполномоченнэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щы-Іэм и ІуэхукІэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 27-нэ, 29-нэ статьяхэм япкъ иткІэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым унафэ ещі:

1. Зумакулов Борис Мустэфа и къуэр ЦІыхум и хуитыныгъэхэмкІэ уполномоченнэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэм и къулыкъум илъэситху піалъэкіэ гъэу-

2. Мы Унафэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм, ЦІыхум и хуитыныгъэхэмкІэ уполномоченнэу Урысей Федерацэм щыІэм яхуегъэхьын.

3. Мы Унафэм къару егъуэт къыщащта махуэм щегъэжьауэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и УнафэщІ ЕГОРОВЭ Татьянэ Налшык къалэ

2022 гъэм мэкъуауэгъуэм и 30-м *№517-П-П*

Вэрокъуэ Мурат Анатолэ и къуэр Тэрч суд районым и суд участкэ №2-м зэзыгъэкІуж и судыщІэм и

къулыкъум гъзувыным и ІуэхукІэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэ

«Урысей Федерацэм щыІэ зэзыгъэкІуж судыщІэхэм я Іуэхукіэ» Федеральнэ законым и 7-нэ статьям тету, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Конституцэм и 100-нэ статьям и Іыхьэ 1-м и «х» пунктым ипкъ иткІэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым унафэ ещі:

1. Вэрокъуэ Мурат Анатолэ и къуэр Тэрч суд районым и суд участкэ №2-м зэзыгъэкІуж и судыщІэм и къулыкъум илъэсищ піалъэкіэ гъэувын.

2. Мы Унафэм къару егъуэт къыщащта махуэм щегъэжьауэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и УнафэщІ ЕГОРОВЭ Татьянэ

Налшык къалэ 2022 гъэм мэкъуауэгъуэм и 30-м

№518-П-П КІэш Заремэ Анатолэ и пхъур Налшык суд районым и суд участкэ №13-м зэзыгъэкіуж и судыщіэм и

къулыкъум гъзувыным и ІуэхукІэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэ «Урысей Федерацэм щыІэ зэзыгъэкІуж судыщІэхэм я

ІуэхукІэ» Федеральнэ законым и 7-нэ статьям тету, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Конституцэм и 100-нэ статьям и Іыхьэ 1-м и «х» пунктым ипкъ иткіэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым унафэ ещІ: 1. КІэш Заремэ Анатолэ и пхъур Налшык суд районым и

суд участкэ №13-м зэзыгъэкІуж и судыщІэм и къулыкъум гъзувын, и полномочиехэм я палъэр зэман пыухыкам темышІыхьауэ. 2. Мы Унафэм къару егъуэт къыщащта махуэм щегъэ-

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэщ І ЕГОРОВЭ Татьянэ

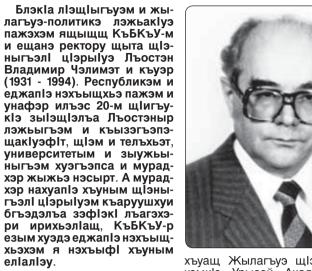
2022 гъэм мэкъуауэгъуэм и 30-м *№519-П-П*

жьауэ.

Махуэгъэпс

Лъостэным и мурадхэр

жыжьэ нэсырт

зэрихьэу Москва дэт къэрал

ШІэныгъэ нэхъышхьэ зэ-

япэщіыкіэ КПСС-м и Къэ-

къызэгъэпэщакІуэ

къэзыгъэзэжа

унафэщІ

Надёжин Михаил жиІащ я нэІэм объект

Иужьрей мазихым къагъэлъэгъуащ ма-

фІэс шынагъуэншагъэм къигъэув хабзэхэм

къемызэгъ ныкъусаныгъэу 2300-м нэблагъэ.

ЦІыхуи 134-м хуагъэлъэгъуащ я ныкъуса-

ныгъэхэр ягъэзэкІуэжыну, 200-м нэблагъэм

административнэ къуэдыкІэ етхьэкъуащ, - гу

уэгъуэм щыщіэдзауэ шыщхьэуіу хъуху я нэіэ

трагъэтщ щІыналъэм къыщех ятІэпсхэм.

Псом хуэмыдэу хуэбэлэрыгъыркъым Гер-

хожан-Суу, Адыл-Суу, Башкара гуэлым.

МЧС-м и лэжьакІуэхэр псыдзэр къыздехын-

кіэ хъуну щіыпіэхэр къапщытэ, щыкіэлъоплъ,

Бер Къантемыр къыщыпсалъэм мыпхуэдэ

бжыгъэхэм къытеувы ащ: мы гъэм и япэ

мазихым Къэбэрдей-Балъкъэрым маф Іэсу

574-рэ къыщыхъуащ, цІыхуих хэкІуэдащ,

22-м фэбжь зэхуэмыдэхэр хахащ. МафІэс

574-м ящыщу 299-р кІэрыхубжьэрыху идзы-

піэхэмрэ удз ежьужь зэрыт щіыпіэхэмрэщ

Къэпщытэныгъэ ирагъэкІуэкІам ипкъ ит-

кІэ, цІыху 54-р административнэ хабзэм

ирашэліащ. Мафіэсыр къыщыхъуа щіыпіэ-

хэм ирагъэІэпхъукІащ цІыху 653-рэ, цІыху

14-р кърагъэлащ, сом мелуан 900-м нэбла-

гъэ мылъкур мафіэсгъэункіыфіхэм я фіы-

гъэкІэ хъума хъуащ. Ахэр щІэх-щІэхыурэ къа-

щиІэ и ІуэхущІапІэм и унафэщІ Надёжин

Михаил журналистхэм я упщ Гэхэм жэуап яри-

НАФІЭДЗ Мухьэмэд.

ЗэІущІэм и кІэухым УФ-м и МЧС-м КъБР-м

МЧС-м и пресс-ІуэхущІапІэм и унафэщІ

Надёжиным къызэрыхигъэщащи, бадзэ-

23254-рэ зэрыщІэтыр.

лъаригъэтащ абы.

лэжьыпхъэхэр ягъэнаlуэ.

къыщыхъуар.

ха зиІэ ныбжьэгъу пэжу яІэт.

лъагэхэр зэрыкъуэлъыр.

хъуащ Жылагъуэ щІэныгъэхэмкІэ Урысей Академием. ЛЪОСТЭНЫР 1931 гъэм и Философие щІэныгъэхэм я накъыгъэ мазэм Шэрэдж кандидат хъуа нэужь. ВлащІыналъэм хыхьэ Аушыджэр димир философиемкІэ абы и адыгэ къуажэм къыщалъ- кафедрэм и егъэджакіуэу, и хуащ. Налшык курыт еджапІэ унафэщІу лэжьащ. Къэбэрдей-Балъкъэр къэ-№2-р ехъулІэныгъэкІэ къиуха нэужь, Москва дэт горнэ инс- рал университетым и ректору титутым щІэтІысхьащ. Къыхиха ІэщІагъэр и псэм къы- Владимир и ныбжьыр зэры-

щагъэува 1973 гъэм Лъостэн дыхьэу зэрыщымытым щІэ- хъур илъэс 42-рэт. Ауэ шІыхь хыу гу лъызыта щіалэщіэм и лъагэрэ жэуаплыныгъэ инрэ еджэныр нимыгъэсу абы къы- зыпылъ апхуэдэ къулыкъу щіэкіыжащ икіи къыкіэлъы- мытыншым пэрыхьа адыгэ кІуэ илъэсым ар и студент щІалэр къыщыдзыха къэхъуащ Ломоносовым и цІэр хъуакъым. **Лъостэным** дзыхь къыхуа-

университетым и философие ща еджапіз нэхъыщхьэр ресфакультетым. А лъэхъэнэм публикэм и Іэшіагъэліхэр наіуэ къэхъуакіэт Владимир щагъэхьэзыр іуэхущіапіэ къузэфіэкі дейтэкъым, атіэ щіэныгъэрылажьэхэм я къару зэхуэсыпІэт, Къэбэрдей-Балъкъэрыр зэзыгъэгъуэтауэ республикэм рыгушхуэ еджагъэшхуэхэм я Лъостэныр утыкут. Лъостэным къызэрилъытэу щытамкіэ, щіэныгъэ бэрдей обкомым и къуда- зыбгъэдэлъым дежкіэ мыхьэмэхэм ящыщ зым инструкто- нэшхуэ и эщ гъащ эм и ру, иужькіэ партым и Примал- къэхъукъащіэхэм езым кэ райкомым и етіуанэ сек- бгъэдыхьэкіэрэ еплъыкіэрэ ретару ягъэуващ. Лэжьыгъэм хуиІэным, зыдэлажьэхэм хуэlэижьу гу зылъата lэщlа- епсэлъэфу, ядэгъуэгурыкlуэгъэліым мыгувэу къыхуагъэ- фу щытыным. Апхуэдэ хьэлфэщащ партым и Тэрч рай- щэн зыбгъэдэлъ цІыхущ комым и япэ секретарь къу- еджапІэ нэхъыщхьэм игъэлыкъур, итІанэ Тырныауз хьэзырын хуейр. ПсынщІэу вольфрам-молибден комби- зызыужь лъэхъэнэм дэбэнатым и парткомым и секре- къуэф, хэкІыпІэхэр къэзытарь къалэныр. Сыт хуэдэ Іэ- гъуэтыф ІэщІагъэлІхэр гъэсэнатІэ пэрытами, Лъостэным нырт езы Лъостэнми къалэзыкъигъэлъэгъуащ жэуаплы- ну зыхуигъэувыжыр. Владиныгъэ ткіий зыхэлъ унафэщіу, мир къыгурыіуэрт а мурадыр лэжьыгъэм и къызэгъэпэща- къехъуліэн папщіэ, и іэмышіэ кіуэ Іэкіуэлъакіуэу. Къыдэла- илъ университетым щіэныжьэхэм ар къызэралъытэр гъэ-къэхутэныгъэ, егъэджэкъудейуэтэкъым, ныгъэ-практикэ лъабжьэ атіэ чэнджэщэгъуфіу, гу зэіу- лъэщ иіэн зэрыхуейр. Икіи ар къызэрызэригъэпэщыным, 1961 - 1969 гъэхэм Лъостэ- зэрыригъэф эк Іуэным мыуным и щІэныгъэм щыхигъэ- выІэу телэжьащ.

Иужьрей лъэхъэнэхэм гъащІэм нэхъри

нэхъ щІэгъэхуэбжьауэ къыхыхьэ зэхъуэкіыныгъэ куэдым ціыхухэм я дуней теты-

кІэми гупсысэкІэми хуабжьу зрагъэхъуэжащ, лэжьыгъэрэ къалэну я пщэ къыдэ-

хуэхэр Іэмал зэриіэкіэ нэхъ псынщізу зэ-

рызэф агъэк Іыным зэпымы ууэ яужь

зэритым къыхэкІыу. АтІэми, дохутырхэм

къызэралъытэмкіэ, ирагъэтіылъэкіыну зы-

хуэмей апхуэдэ Іуэху бгъэдыхьэкІэ-ехьэе-

хуэкІэр щрагъэлейм деж узыншагъэм и

НОБЭРЕЙ зэманым къигъэув социальнэ

пщалъэхэм задегъэкІуным, дауи, Іей хэлъу

къыщІэкІынкъым, къарууэ уиІэ псори абы

тебгъэкІуадэу щхьэжагъуэ уримыхъуж закъуэмэ. Абы щыгъуэми, гу зэрылъатамкІэ, еш

щІэх-щІэхыурэ къызыпкърыхьэ цІыхухэм ящыщу зи щхьэ узырейхэр, зызэтрагъзувэ-

жын хьисэпкіэ, и нэхъыбэм «зэжаліэр» иджы-

рей медицинэм пэрыхьэту щызекІуэ хущ-

А псом къадэкІуэуи, мыри къыхэгъэщып-

хъэщ. Дохутыр ІэщІагъэм ирилажьэхэми

еджагъэшхуэхэми зэрыжаlэмкlэ, цlыхум и

узыншагъэр ихъумэну хуеймэ, хуабжьу щхьэ-

Лъэсу зекІуэным къыхуезыджэхэм абыкІэ

и нэхъыбэм тегъэщіапіэ ящіыр апхуэдэ зы-

гъэпсэхукіэр, узыншагъэ зэтегъэувэжыкіэр,

зэрыжаюу, хэт и дежки гъэзэщюгъуафюу

зэрыщытырщ. Абы щхьэкІэ дэтхэнэри дызы-

дэлъыр піалъэ гуэркіэ иригъэтіылъэкіыу, лъэ-

Ди гуапэ зэрыхъунщи, лъэсу зекІуэхэм

хуащіа лъагъуэхэм, щіыпіэ хэхахэм иджырей

къалэхэми дащрохьэлІэ. АрщхьэкІэ, узынша-

гъэр зэтегъэувэжыным хузунэтіа лъэ щіэгъэ-

нэхърэ нэхъ зэгъри нэгу зегъэужьыпІэу

хъуэпсэгъуэри губгъуэ-мэз лъагъуэхэрщ е

су къэкlухьыным зэман тlэкlу хухихынырщ.

хуеишхуэ шыlэкъым: цlыхум lуэхуу и пщэ

пэщ хуемыпіэщіэкіыу лъэсу къикіухьыныр.

хъуэхэр зэхьэлІэнырш.

зэранщ.

1973 гъэм шегъэжьауэ университетыр къаухащ ІэщІа-гъэлІ мин 50-м, абыхэм яхэтщ хамэ къэралхэм щыщу ирагъэджахэри. Фундаментальнэ, прикладной къэхутэныгъэхэм гулъытэ лей зэрахуищар 80 гъэхэм я пэщадзэм физикэ, химие, полимер технологие, экологие къудамэхэр ефіэкіуэнымкіэ университетым сэбэп къыхуэхъужащ.

КъБКъУ-м зегъэужьыным хуэгъэзауэ Лъостэным зэфІигъэкlахэм ящыщщ еджапіэ корпусыщІэхэр, егъэджакІуэхэм папщіэ псэупіэ унэхэр, студент общежитхэр зэраухуар, зэреджэну Іэмэпсымэ лъапІэхэр. гъуэтыгъуейхэр къызэрищэхуар.

Апхуэдиз лэжьыгъэшхуэм ехъуліэныгъэфіхэри къыпэ-кіvаш икіи 1982 гъэм КъБКъУ-м къыхуагъэфэщауэ щытащ Лъэпкъхэм я зэныбжьэгъугъэм и орденыр. Университетыр Кавказ Ишхъэрэм щіэныгъэмкіэ шэнхабзэмкіэ, егъэджэныгъэмкіэ и Іуэхущіапіэ нэхъыфіхэм хабжащ.

Профессор, щІэныгъэлІ, егъэджакіуэ, гъэсакіуэ ахъырзэманым и къалэнхэм дэщІыгъуу жылагъуэ мыхьэнэ зиІэ лэжьыгъэшхуи кърихьэлІэу щытащ. Ар мызэ-мытlэу СССР-м, КъБР-м я Совет Нэхъышхьэхэм я депутату хахащ. Илъэс зыбжанэкІэ республикэм и Совет Нэхъыщхьэм и тхьэмадэм и къуэдзэу щытащ, «Хэку» зэгухьэныгъэм и Къэбэрдей-Балъкъэр къудамэм, республикэм и вузхэм я ректорхэм я Сове-

тым я унафэщІу лэжьащ. Апхуэдиз зэфІэкІ зыбгъэдэлъа Лъостэным къэралым дамыгъэ лъапІэ куэд къыхуигъэфэщащ. Абыхэм ящыщщ Бэракъ Плъыжь, «ШІыхьым и дамыгъэ» орденхэр, медаль, шІыхь тхылъ зыбжанэр. Абы зэрихьэрт КъБР-м, АР-м щІэныгъэмкіэ шіыхь зиіэ я лэжьакіуэ ціэ лъапіэхэр, ИнформатикэмкІэ дунейпсо академием и академикт.

Владимир Чэлимэт и къуэм хиша лъагъуэм ноби тетщ КъБКъУ-м и ІэшІагъэлІхэр. абы и студент щІалэгъуалэр, еджапІэ нэхъыщхьэм и унафэщІ Альтуд Юрэ я пашэу. Лъостэныр къыщалъхуа махуэм ирихьэлІэу абы щызэхашэ шІэныгъэ конференцхэр, симпозиумхэр, нэгъуэщ1 фэеплъ зэхуэсхэр. Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал уни-

верситетым и ещанэ ректор Лъостэн Владимир Чэлимэт и къуэм и фэеплъ бюсти (скульптор ціэрыіуэ Тхьэкіумашэ Михаил ищ ауэ) щагъзуващ еджапізм и щіыхьзпіэм деж. КъБКъУ-м и ректорым и къалэнхэр зыгъэзащіэ Альтуд Юрэ абы щыгъуэ зэрыжиlащи, къалэн нэхъыщхьэр Лъостэным иубзыхуа унэтІыныгъэхэм адэкІи зрагъэужьынырщ, абы бгъэдэлъа Гуэху зехьэк э мардэхэр я щапхъэу лэжьэнырщ. Абы папщіэ КъБКъУ-м иіэщ зы-

хуеину Іэмал псори Лъостэн Владимир Чэлимэт и къуэр дунейм къыщытехьэм къэунэхуауэ щыта и вагъуэр, езыр щымы!эжми, лъэхъэнэкІэрэ щІэблэм яхуэблэнущ, щІэныгъэм и нурыр абы хуэныкъуэ дэтхэнэми лъигъэГэсу.

КЪАРДЭН Маритэ.

БИЦУ Анатолэ

РекторитІ

Бэрбэчхэ Хьэтіутіэ, Лъостэнхэ Владимир, Аушыджэр ліыфіхэ, Лъэпкъ набдзэ дахиті, Къэвгъэщ ар зэшит і ми Зылі гъащіэ къудейми, Уахътыншэ зи гуащ Іэм ИщІахэм фахэтщ. Лъахэм и дыгъуасэм ФщІэрт фэ и лъы уасэр. Лъахэм и къэкІуэнур Зэлъытари фщіэрт. ЩІэныгъэр я гъуазэу ШІалэгъуалэр вгъасэу, Гъуэгуу зэрык Іуэнур Сэтей дахэ фщіырт. Егъэджакіуэ Іущхэ, Еджагъэшхуэ лъэщхэ, Сыт хъунт тіэкіунитіэ Фызыщысхьыжам. Махуэ, жэщ фимы зү Унэ, жьэгу жывмы эу, Фыјутащ Ізнатіз Гугъу фызыхьыжам. Фыхэтащ лэжьыгъэм Хуэдэу мафІэ лыгъэм, Фиту зауэ губгъуэ Фыкіуэдам ярейщ. ФызилІыгъэ щапхъэщ. Къэзгъэнэнкъым сщІапхъэ, Къалэм жаныр сІыгъыу Сытетыху дунейм. Схьынш сэ сызелъатэу Фэ фыстетщи дамэу. Сыпіэщіэнщ хуэсщіэну Си лъэпкъ мащІэм куэд. Бэрбэчхэ Хьэтіутіэ, Лъостэнхэ Владимир.

Лъэс къэкіухьыкіэр узыншагъэ псыхьщ

цІыхухэм папщІэ къалэхэм, къуажэхэм къыщызэрагъэпэща зыгъэпсэхупІэ жыг хадэхэрщ

Тхыдэ мыжыжьэм къызэрыхэщыжымкІэ, «Лъэс къэкlухьыкlэм и махуэ» зыфlащар къэзыгупсысар США-м шыщ хьэрычэтыщІэ, абы къыдэкІуэуи дохутыр ІэщІагъэм хуэІэижь Рабе Уильямщ. Мичиган штатым хыхьэ Макино хытІыгум ит «Гранд-отель» хьэщІэщу зи лъэс къэкІухьыпІэр метр 600-м щІигъум здыщІэсым, абы гу лъитат цІыхум къызэщІэплъа и акъылми еш къызыпкърыхьэу щІэзыдза и Іэпкълъэпкъми я дежкіэ емыпіэщіэкіыу лъэсу къикјухьыныр хуабжьу сэбэпу зэрыщытым. А гупсысэм ар щыхуэкІуар 1970 гъэм и гъэ-

Си шынэхъыжьыфІхэ

Фи кіуэдыр си кіуэдщ!

кіыкіэм нэхъ зыщебгъзубгъунымкіэ псом махуэку мазэрщ.

КЪУМАХУЭ Аслъэн.

кіэзонэ іуэхущіапіэ - Прохладнэ къалэмрэ Прохладнэ районымрэ щыіэ къудамэ. ХэщІапіэр: Прохладнэ къалэ, Головко и уэрам, унэ 52, пэш

Телефоныр: 8(86631) 7-97-49 «Лэжьыгъэмкіэ, лэжьапіэ Іуэхухэмкіэ, ціыхухэм социаль-

нэ дэlэпыкъуныгъэ етынымкlэ республикэ центр» къэрал кіэзонэ іуэхущіапіэ - Лэскэн районым щыіэ къудамэ.

ХэщІапІэр: Анзорей къуажэ, Хьэмгъуокъум и уэрам, унэ

Телефоныр: 8(86639) 9-58-06

«Лэжьыгъэмкіэ, лэжьапіэ Іуэхухэмкіэ, ціыхухэм социальнэ дэгэпыкъуныгъэ етынымкгэ респуоликэ центр» къэрал кіэзонэ іуэхушіапіэ - Налшык къалэм щыіэ къудамэ. ХэщІапІэр: Налшык къалэ, Ахъуэхъум и уэрам, унэ 141 «а»,

Телефоныр: 8(8662) 77-59-60 «Лэжьыгъэмкіэ, лэжьапіэ Іуэхухэмкіэ, ціыхухэм социальнэ дэlэпыкъуныгъэ етынымкlэ республикэ центр» къэрал

кіэзонэ іуэхущіапіэ - Тэрч районым щыіэ къудамэ. ХэщІапІэр:Тэрч къалэ, Лениным и уэрам, унэ 9, пэш №1

Телефоныр: 8(86632)4-20-09 «Лэжьыгъэмкіэ, лэжьапіэ Іуэхухэмкіэ, ціыхухэм социальнэ дэlэпыкъуныгъэ етынымкlэ республикэ центр» къэрал

кіэзонэ іуэхущіапіэ - Шэджэм районым щыіэ къудамэ. Хэщіапіэр: Шэджэм къалэ, Кіарэм и уэрам, унэ 54, пэш Телефоныр: 8(86630) 4-21-78

«Лэжьыгъэмкіэ, лэжьапіэ Іуэхухэмкіэ, ціыхухэм социальнэ дэlэпыкъvныгъэ етынымкlэ республикэ центр» къэрал кіэзонэ іуэхущіапіэ - Іуащхьэмахуэ районым щыіэ къуда-ХэщІапІэр: Тырныауз къалэ, Эльбрусскэ уэрам, унэ 100,

Телефоныр: 8(86638) 4-25-47 «Лэжьыгъэмкіэ, лэжьапіэ Іуэхухэмкіэ, ціыхухэм социаль-

нэ дэlэпыкъvныгъэ етынымкlэ республикэ центр» къэрал кіэзонэ іуэхущіапіэ - Дзэлыкъуэ районым щыіэ къудамэ. ХэщІапІэр: Дзэлыкъуэкъуажэ посёлкэ, Къалмыкъым и уэрам, унэ 16, пэш №6

Телефоныр: 8(86637) 4-15-28 «Лэжьыгъэмкіэ, лэжьапіэ Іуэхухэмкіэ, ціыхухэм социальнэ дэlэпыкъуныгъэ етынымкlэ республикэ центр» къэрал

кіэзонэ Іуэхущіапіэ - Май районым щыіэ къудамэ. ХэщІапІэр: Майскэ къалэ, Лениным и уэрам, унэ 40/2, пэш

Телефоныр: 8(86633) 2-62-62 «Лэжьыгъэмкіэ, лэжьапіэ Іуэхухэмкіэ, ціыхухэм социаль-

нэ дэlэпыкъуныгъэ етынымкlэ республикэ центр» къэрал кіэзонэ іуэхущіапіэ - Аруан районым щыіэ къудамэ. ХэщІапІэр: Нарткъалэ къалэ, Лениным и уэрам, унэ 76,

Телефоныр: 8(86635) 4-09-57 «Лэжьыгъэмкіэ, лэжьапіэ Іуэхухэмкіэ, ціыхухэм социаль-

нэ дэlэпыкъуныгъэ етынымкlэ республикэ центр» къэрал кіэзонэ Іуэхущіапіэ - Шэрэдж районым щыіэ къудамэ. ХэщІапІэр: Къэщкъэтау посёлкэ, Мечиевым и уэрам, унэ 23, пэш №5

махуэщ

Телефоныр: 8(86636) 4-15-06

Дунейм щыхъыбархэр

Гъаблэ къэмыгъэхъуным теухуауэ

Лъэпкъ Зэкъуэтхэм я Зэгухьэныгъэм и секретарь нэхъыщхьэ Гутерриш Антониу дунейпсо цІыхубэр ерыскъыкіэ къызэгъэпэщыным пыщіауэ щыіэ хъуа гугъуехьхэр нэхъри куу зэрыхъум зэпкърыхауэ тепсэлъыхьащ иджыблагъэ.

А КЪАЛЭНЫР зэфіэгъэкІыным къэрал щхьэхуэхэм хуащІ хэлъхьэныгъэхэм я гугъу щищІым абы жиІащ Урысейм и щІыгъэпшэрхэр нэсу зэрызэрахъуэкІын дунейм зэрыщымыІэр.

мэжэщІалІа-«ЦІыхубэр

ным теухуауэ зэфІэгъэкІыпхъэхэр щызэпкърытхым дэ депсэлъаш Украинэм щекіуэкі зэпэщіэтыныгъэм хэпщіа хъуа къэрал куэдым я Европэ зэгухьэныгъэм хыхьэ къэралхэми ягу къэдгъэ-кlыжащ Урысейм, Белоруссием, Украинэм я гъавэхэкІхэм, щІыгъэпшэрхэм дуней псом дежкіэ къыпхуэмылъытэным хуэдиз мыхьэнэ зэраІэр. Къаугъэм хэпщІа лъэныкъуэхэр икіэщіыпіэкіэ зэгурыіуэжу, нэхъапэхэм зэрыщытам тету, Іуэхум памышэжмэ. щІыпІэ куэдым гъаблэ къызэрыщыхъунум шэч къыщІытепхьэн щыlэкъым», - щытыкІэм тегузэвыхьу къыхигъэщащ Гутерриш.

Зэгухьэныгъэм зеубгъу

Швециемрэ Финляндиемгъэм и бэлыхыым хэмыхуэ- рэ «НАТО-м ирагъэблэгъа» **♦у**рысейм къыщызэрагъэ

статусыр ягъуэтащ бадзэуэгъуэм и 5-м къышышІэдзаvэ. A махуэм иригъэкlуэкlа пресс-конференцым апхуэдэу щыжи азгухьэнылыкіуэхэм. Тыркуми, США-ми гъэм и секретарь нэхъышхьэ Столтенберг Йенс.

АБЫ къыхигъэщащ иджы а къэралитІыр Атлантикэ Ищхъэрэ зэгухьэныгъэм иригъэкІуэкІ лэжьыгъэм хэтыну зэрыхуитыр. «Къэрал 32-м я лыкіуэхэр зэгъусэу зы стіол дыпэрытіысхьэрэ дызэдэлажьэмэ, дэ нэхъри лъэщ дыхъунущ, ди цІыхухэм я шынагъуэншагъэри нэхъыфІыжу къызэдгъэпэщыфынущ. ЖыпІэнурамэ, абы и лъэныкъуэкІэ дунейм узытегузэвыхьын мымащізу щыщыіэщ», къыхигъэщхьэхукІащ Столтенберг

Бадзэуэгъуэм и 7,

пэщащ мэзхэр, кхъухьлъа- ♦Аллергие узыфэм ебэнытэхэр къагъэсэбэпурэ, хъумэным хуэшІа ІэнатІэ ♦ 1918 гъэм Советхэм Екатеринодар (иджырей Краснодар) щрагъэкіуэкіа съездым унафэ къыщащтащ Кавказ Ищхъэрэ республикэ къызэгъэпэщыным теухуауэ. **♦ 1971 гъэм** КІыщокъуэ Алим СССР-м и Литературэ фон-

ціэ лъапіэр, «Анэм и щіыхь» дым и унафэщІу хахащ.

орденымрэ «Анагъэм и медалымрэ» къащтащ. «pogoda.yandex.ru» сайтым

Дунейм и щытыкІэнур «pogoda.yandex.ru» сайтым

ным и дунейпсо махуэщ

♦Унагъуэм, лъагъуныгъэм,

зэхүэпэжыным я урысейпсо

♦ 1944 гъэм СССР-м и Совет

Нэхъыщхьэм и Президиумым

и унафэкІэ «Анэ-лІыхъужь»

зэритымкіэ, Налшык пшэр техьэ-текІыў щыщытынущ. Хуабэр махуэм градус 29 - 30, жэщым градус 20 - 21-рэ щыхъунущ.

<u>Дунейм и щытыкІэнур</u>

зэритымкіэ, Налшык уэфіу

щыщытынущ. Хуабэр махуэм

градус 24 - 25-рэ, жэщым гра-

дус 15 - 17 щыхъунущ.

♦Арэфэ махуэщ

Зыгъэхьэзырар **ЖЬЭКІЭМЫХЪУ** Маринэщ.

(**Лъэпкъ Іущыгъэ**:

Пщы хьэхуэгъу-щіыхуэгъу умыщі.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и депутатхэмрэ КъБР-м и Парламентым и Аппаратым и лэжьакІуэхэмрэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым къызэгъэпэщыныгъэ, финанс ІуэхухэмкІэ и лэжьыгъэр зэщІэгъэуІуэнымкІэ и управленэм и ІэщІагъэлі пашэ **Нэгъуей Дианэ Іэбубэ и пхъум** хуогузавэ абы и адэ **Нэ**гъуей Іэбубэ ХьэтІэгъыр и къуэр дунейм зэрехыжам къыхэкІыу.

Зэф Іагъ эк Іахэр къапщыт эж

УФ-м и МЧС-м КъБР-м щи із и къудамэм и ар къагъэщі эрэщі эж.

унафэщі Надёжин Михаилрэ а Іуэхущіа-

и ІзнатІзм и Ізтащхьз Бер Къантемыррз

піэм хъыбарегъащіэ зэпыщіэныгъэхэмкіэ

ирагъэкіуэкіащ журналистхэр зыхэта

пресс-конференц. Абы къыщапщытэжащ

2022 гъэм и япэ илъэс ныкъуэм ялэжьахэр.

фІыжамрэ цІыхухэм абы зэраныгъэу къа-

хуихьамрэ. Къытеувы ащ автомашинэ зэ-

жьэхэуэм къыщыхъуа мафІэсхэм къыщра-

дунейм и къэхъукъащІэхэм зэрыщахъумэм,

Іуащхьэмахуэ лъапэ зэрыщылажьэм, бгы-

хэм къех ятІэпсым зэрыпэщІэтым япыщІа

Іуэхухэм теухуауэ къэпсэлъащ унафэщІыр.

Абы къызэрыхигъэщамкіэ, 2022 гъэм

КъБР-м къыщызэрагъэпэщащ зыгъэпскІы-

пізу 6-рэ кхъухьжьейхэмкіз утехьэну хуит

Ди жагъуэ зэрыхъущи, мэкъуауэгъуэм и

22-м 1967 гъэм къалъхуа цІыхухъур Балъкъ

псым щитхьэлауэ къагъуэтыжащ. Къыхэ-

гъэщыпхъэщ ар зыщыбгъэпскІыну уздыхуи-

мыт щІыпІэм къызэрыщыхъуар. Иужьрей

илъэсищым къриубыдэу хуит ящауэ лажьэ

зыгъэпскІыпІэхэм апхуэдэ гуауэ къыщыхъуа-

КІэлъыплъакіуэхэмрэ къегъэлакіуэхэмрэ я

нэіэм щіэтщ апхуэдэ щіыпіэхэр, псым зэ-

рызыщыбгъэпскІынум, гъуэгум къыщыхъу

хъумэн хуейм теухуауэ цІыхухэм йопсалъэ.

Іуэхугъуэ Іейхэм, мафІэсым зэрызыщып-

Школым щеджэ сабийхэм лэжьак уэхэр

яІущІзурэ, гъэсэныгъэ-ущииныгъэ лэжьы-

къызэтеувыІэпІэу щытащ «Приют 11»-р.

Иджы МЧС-м къигъэув пщалъэм изагъэу

Заплъыхьыну, загъэпсэхуну къакІуэхэм я

ущащі щіыпізу 4-рэ.

гъэ драгъэкіуэкі.

Ди щІыналъэм зыплъыхьакІуэ къакІуэхэр

ТЕПСЭЛЪЫХЬАЩ мафІэсу ягъэункІы-

Политикэ Экономикэ

Ар зэрыщытар

Кавказ Ищхъэрэ Жылагъуэ Іуэху

Къэралыр иригъэтІысэхат

Унафэ щІыныр куэдым фІыуэ ялъагъу. Ар цІыху хьэлщ. Ауэ зыхуэмыфащэр къэралым и Іэтащхьэ хъумэ, шынагъуэщ, уеблэмэ хэкіуэдэжыпэнкіэ зэхуэіуа щыіэкъым. Апхуэдэу къыщіэкіащ Сталин Иосиф ліа иужь (1953 гъэ) илъэсипщікіэ властыр зыіыгъа Хрущёв Никитэ. А зэманым зи сабиигъуэр ирихьэліа дэри, уеблэмэ дгъэщіагъуэрт абы къыхилъхьэ языныкъуэ «жэрдэмхэр». Псалъэм и хьэтыркіэ, къыдгурыіуэртэкъым, ди унагъуэм щыщу къэтлъытэ ди жэмыр фермэм щавыгъын щвыхуейр: ди пщвантвэ дэт щхьэ мыхъурэ? Хьэуэ. Щалъхуа къуажэм щыкІуэжам Никитэ къищІащ абы щыпсэухэм я жэмхэр фермэм зэрыщаlыгъыр. Пщэдджыжькіэ гъэш къыхуашэрти, зэфіэкіырт. ягъэшхэни зэрахьэни хуэмейуэ. Апхуэдэу нэхъ къащтат. Хрущёв къилъытащ апхуэдэ хабзэ СССР-м и щІыналъэ псоми щыгъэўвын хуейуэ: коммунизмэм и нэщэнэ хилъэгъуат. Япэщіыкіэ жиіа къудейщ, ауэ убзэным еса парт лэжьакіуэхэм ар уазу къащыхъуащ икІи Іуэхум залымыгъэ халъхьэжащ. Иджыпсту хуэдэу дощ эж абы къаугъэуэ къикlap. Иужькіэш къащыгурыіуэжар зэрыщхьэпсыншагьэр. Ауэ мыр властыр зэрымышіэкіэ зыіэшіыхьа а ціыхум ича лъэбакъуэм яшыш зыт.

ЛЕНИН Владимир жиlэгъаш: «Марксизмэр зи жыпхъэм иткъым, атІэ Іуэхум унафэ зэрытращіыхь къарущ». Нэгъуэщі псалъэхэмкlэ къэпlуатэмэ, абы къокlыр марксиз-мэм зэманым декlуу зиужьу. Ауэ Никитэ хэмкlэ министр Зверевым. ЦК-м комиссэ щІэныгъэншэм къилъытэрт зэгуэр къагъэсэбэпу щыта псалъэхэм къатекІ мыхъуну: пролетариатым и диктатурэ, мылъкум дихьэх мэкъумэшыщІэхэр, дунейпсо революцэ... Пролетариатыр щыпашэкіэ, рабочэхэм къалэжьын хуейщ нэхъыбэ. Абы къыхэкІыу лъэрыгум бгъэдэтым куэдкІэ нэхъыбэ Іэрыхьэрт а Іэмэпсымэм кІэлъыплъ, лэжьыгъэр зыунэтІ инженерым нэхърэ. Сталиным и зэманым еджагъэшхуэхэм улахуэшхуэ яІэт, абы къыхэкІыуи щІэныгъэм псынщІэу зиужьырт. Хрушев ари къикъуташ.

А цыхум лъабжьэ гуэри имы эү 1957 гъэм къызэригъэпэщыжащ Совет властым и япэ илъэсхэм щыlа совнархозхэр - цlыхубэ хо- дыдэт, lэнатlэр зэфlагъэувэжу щlадза къузяйствэм и советхэр. Щэ зыбжанэ хъу абыхэм дейт. Арати, гъавэ щ ап і эхэр тэмэму зехьа я лэжьыгъэр зыщІигъэуІуэну и къалэнт ЦІыхубэ хозяйствэм и союзпсо советым. Ищхьэкіэ къикі унафэм щіэмытыж щіыналъэхэр кІэрыутІыпщ хъуащ. Ар щалъагъум, «совнархозхэр зэхагъэхьэурэ нэхъ ин ящІащ. Ауэ абыи зыри къик акъым. Парт лэжьак уэ, къулыкъущ1э минхэр Іуэхуншэу уэрамым къыдина къудейщ. Апхуэдэурэ екіуэкіащ Хрущёв трагъэкІыху.

Мэкъумэшыщіэхэм зэракіэшіэтіыхьам и зы щапхъэ дэ къэтхьакІэщ. Ауэ абы и закъуэкъым: 1956 гъэм СССР-м и Совет Нэхъышхьэм и Президиумым къыдигъэк а УказымкІэ Іэш зезыхуэ къалэдэсхэм прогрессивнэ налог (яІэ бжыгъэм тещІыхьауэ) тралъхьащ. Абы щІыгъуу правительствэм къыдигъэкІа унафэм хуит ищІыртэкъым тыкуэным къыщащэхуа ерыскъыпхъэр Іэщымрэ джэд- хэм я пащхьэм щыжиІэгъащ: «Дэ фэ фыкъазымрэ ирагъэшхыну. Итlанэ, къалэхэр щ этлъхьэжынущ!» И напщ эм телъыр Маркс къабзэу щагъэтын мурадкІэ, абыхэм Іэщ щаІыгъ мыхъуну ягъэуващ. Мыгъуэр зимы- хьэжыну жиІа псалъэхэрт. Апхуэдэ дыдэгъуа къуажэдэсхэм иджы Іэщыр пуду къэралым иращэну я къалэнт.

ІэщІэвыщІэр яукІыу щІадзащ псынщІэу. ЯпэщІыкІэ бэзэрхэм лыр техуэртэкъым, ауэ щІэх дыдэу темылъыжыххэ хъуащ. Абы и мызакъуэу, гъэшри тхъуцІынэри ягъуэты- лъэрымыхь ищІащ, социализмэр игъэкІуэжыртэкъым. А псори Никитэ езым и шхьэзы- дащ. Иужь итахэм ар зэрыщытын хуеям хуэфІэфІыныгъэкІэ илэжьащ, зыми емычэн-

Залыму икІи псори зыщышынэу щыта дежкъэхъур.

Сталиныр Іуэхум нэгъуэщІу бгъэдыхьэрт. Дигу къэдгъэкІыжынщ: 1950 гъэхэм я пэщІэдзэм вождым мурад ищ ащ колхозхэм налог къыщызэрагъэпэщри, Іуэхур лъэныкъуэ псомкіи зэпашэчаш. Икіэм-икіэжым Сталиным Зверевыр захуэу къилъыта къудейкъым, атіэ икіи колхозхэм ят налогхэр іыхьэ щанэкІэ игъэмэщІащ! Зэвгъапщэт: Хрущёв Тимирязовым и академиер зэхуишлыж пэтащ абы и еджагъэшхүэхэр езым зэхищ ыхы делагъэхэмкІэ зэрымыарэзы къудейм шхьэ-

1954 гъэм Никитэ къыхилъхьащ Къэзахъстаным щіыщіэхэр къыщыіэтыным и Іуэхур. А лэжьыгъэм къаруушхуэ ирахьэлІащ. Ар хъарзынэ хуэдэт, зы «ауэ» хэмылъамэ. Къэралым мэкъумэш техникэу иІэр мащІэ хъуртэкъым, къуаждэсхэм лэжьыгъэр Іэпщэ къарукіэ зэфіагъэкіырт. Иджы техникэ псори Къэзахъстаным яшэрт. АтІэ щІыщІэр къэпІэт нэхърэ «щІыжьхэм» уегугъуурэ гъавэм и бэвагъым хэбгъахъуэмэ нэхъ къезэгъыртэкъэ? Абы щыгъуэми, къыщрахьэл а гуэдзыр зыщахъумэн яІэтэкъыми, Іисраф хъурт. Илъэс зытіущ нэхъ дэмыкіыу къытрахми хуабжьу кІэрыхуащ. 1963 гъэм СССР-м япэу гъавэ нэгъуэщі къэралхэм къыщишэхуаш. апхуэдэуи екіуэкіащ къэралыр къутэжыху.

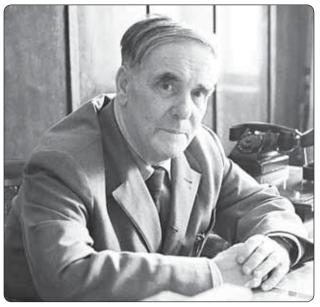
Хрущёв Никитэ къэрал щІыб политикэми Іэджэ шызэхигъэзэрыхьырт. ЖыпІэну ирикъунщ, и зэранкіэ тіэунейрэ дунейпсо зауэ къэхъей зэрыпэтар. 1956 гъэм щэкІуэгъуэм и 18-м Польшэм и посольство Москва шыІэм шекіуэкіа зэіушіэм абы къухьэпіэ дипломат-Карл пролетариатым капитализмэр щ илъкіэ къэрал нэхъ лъэщхэр ди бий ищіауэ щы-

Хрущёв ткІий дыдэу пэщІэтащ динми. Абы зэІимыгъэхьа зы ІэнатІи щыІэкъым. Ипэжыпіэкіэ абы ди къэралым и экономикэр

дэу зэфlагъэувэжыфакъым. Мис аращ зыхуэмыфащэр пашэ щащlым и

Физикэм и къарур

Хэт нэхъ бэшэч?

Нобель и саугъэтым и лауреат Капицэ Пётр езыр зи унафэщ институтым и лэжьак уэ гуп тенджыз Ф ыцІэм и Іуфэм ишат заригъэгъэпсэхуну. Псори физикэ щІэныгъэхэм я докторт. Зы щІыпІэ и деж къыщыувыІэри, зыдащта шагъыр птулъкІэхэр къызэкъуахащ. АрщхьэкІэ абыхэм я щхьэр зэрыгъэбыда пластмасс Іувыр зэрыщхьэщагъэжын сэ зыми имыГыгъыу къыщІэкІащ. Ефэрейуэ фэ зытет зылІ блэкІырти, зыхуагъэзащ: «Іупхыфын?» ЦІыхухъум мафІэдз пигъанэри, пластмасс ткіийр къигъэтіэтіащ. Щыіукіжми къегиящ: - Школым фыщеджэн хуеящ физикэ!

Щыгъупщэх

Гроссмейстер Рети зэф!эк!ышхуэ бгъэдэлът. Зэгуэр пхъэбгъум емыплъу(!) цІыху 29-м шахмат ядэджэгуауэ (гурыІуэгъуэщ апхуэдэ пхуэщІэн папщІэ егъэлеяуэ гурыхуэу ущытын зэрыхуейр), ар пэшым щІэкІыжащ, и щыгъын щІыІутелъыр къыщІинэри. Щыхуахьыжам

ФІыщіэшхуэ фхузощі. Флъагъурэ, сэ сыщыгъупщэх мыгъуэщ...

Зэіущіэ щхьэпэ

Зэгуэр Сталин Иосиф зэхуишэсащ къэралым мафіэдз щащіу ит фабрикэ псоми я унафэщіхэр. Къыщіыхьэри, вождым и лулэр маціэкіанэкіэ иузэдащ. Зы мафІэдзылъэм сенычыпэ дилъэри, хущІэнакъым. ЕтІуанэри аращ. Ещанэр зэрыпигъанэу ункlыфlыжащ. Епланэр зэпышыкаш. Кіэшіу жыпіэмэ, фабрикэ псоми я ІэдакъэщІэкІхэм арэзы укъэзыщІын яхэттэкъым.

- ЗыгуэркІэ фыкъызэупщІыну? - зыхуигъэзащ къезыгъэблэгъам къызэхуэсахэм. Модрейхэр запІытІ-захузу щыст, зэфІэумэзэхауэ.

Сэ си гугъэщ ди зэlущlэр купщlафlэу щытауэ. ФыкІ и. фылажьэ.

Хэкіыпіэхэр къагъуэтащ, еджагъэшхуэхэр щіэгъэкъуэн къащіащ. Мазэ бжыгъэ нэхъ дэмыкіыу, СССР-м щагъэхьэзыра мафІэдзхэр дунейм щынэхъыфІхэм

Адэ-анэм я бынхэм нэмысрэ хабзэрэ яхэлъу къэхъумэ, абыхэм я дежкіэ насыпщ. Иджыпсту адыгагъэ тіэкіу лъэныкъуабэ хъуами, а Іуэхур нобэ къежьауэ убж хъуну-

ДИ эрэм ипэкІэ илъэси 150узэІэбэкІыжмэ, алыдж лъэпкъым щыщ Сократ гупсысакІуэм зэгуэр итхауэ щытащ «иджырей щІалэгъуалэм нэхъыжьхэм хуэфащэ нэмыс хуащІыжыркъым» жиІэу. Абы лъандэрэ цІыхухэм я зэхэтыкІэм Іэджэуи зихъуэжащ, ауэ адыгэхэм ди зэбгъэдэтыкІэм зэхъуэкІыныгъэ ин дыдэхэр игъуэтауэ схужыІэнукъым.

Щапхъэгъэлъагъуэу сызрихьэлІахэм сехъуэхъуну, езыхэми щыгъуазэ фахуэсщІыну сы-

Сэ жьы сыхъуащи, дохутыр ІуэхукІэ щІэх-щІэхыурэ сежьэн хуей мэхъу. Абы къыдэкІуэуи солъагъу нэмыс зыхэлъри зыхэмылъри. Автобусым уихьэмэ, занщІэу къыщылъэту узыгъэтІыси гъуэгум уздрикіуэм зэпимыупщіу къзувыізу ублэзыгъэкІи къахокІ узрихьэлІэ цІыхухэм. Бэзэрым утехьамэ, щысхэм уащыблэкікіэ, къэтэджи яхэтщ.

Бахъсэн автостанцым сытету зы цІыхубз блэкІырти, сеупщіащ, «Мыбыкіэ удэкіуеймэ, аптекэ къыщызэјуахауэ жајэри, дэнэ дежу піэрэ ар здэщытыр?» жысІэри. ЦІыхубзыр тІэкІу гупсысэри, «Уи закъуэ?» жиlэри къызэупщlащ. «Си закъуэщ» щыжысіэм, «мыдэкіэ къакіуэ!» жиіэри, сыіуишащ. Аптекэр сигъэлъагъуну сишэ си гугъащ. АрщхьэкІэ, «жыжьэщ, уэ укіуэфынукъым» жиіэри, машинэ исти, сригъэтІысхьащ. Аптекэм нэс сишэщ, сызыхуейр къэсщэхухукІэ къызэжьэри, сыкъишэжащ.

Піалъэ дэкіауэ аргуэру хущхъуэ щапіэм сыкіуэнути, автостанцым деж щыт такси зехуэм селъэІуащ абы сынидзысыну. Гублащхьэдэсым зыри жимы іэ щыкіэ, адэкіэ щыт щіалэм сызэхихати, къэкlуэтащ, «Накlуэ,

хакъым.

Бахъсэн къалэм дэт тыкуэн-

хэм ящыщ зым сыщыщахуэри сыкъыщІэкІыжат. Автобус къэувыІэпІэм деж машинэхэр щытти, мыбдежым щысщІэн щыІэкъым жысІэри, къыздэувыІэну зыхуэзгъэфащэм деж сыуващ. Автобусыр къэсри, къэмыувы эу блэжащ. Ар къызэрымыувы ар илъэгъуа хъунти, зылІ гуэрым къызихулІэри, «КъитІысхьэ, сэ усшэнщ уздэкіуэм» къызжиіащ. «Къулъкъужын сыкІуэжынущи, автостанцым сепшэліэжамэ арат» жесіати, абдежым сыіуишэжащ.

Нэмыс къысхуэзыщІахэм сахуохъуахъуэ: зи гугъу ныфхуэсщІа гублащхьэдэсхэр, дэнэкІэ вгъазэми, фи унагъуэхэм бэІутІэІуншэу Тхьэшхуэм сытым дежи фригъэкІуэлІэж, адэанэ зиІэ къыфхэтмэ, нэмысрэ хабзэу цІыхухэм якІэлъызефхьэм иригушхуэу куэдрэ фхуигъэпсэу, узыншагъэрэ гуфІэгъуэрэ фи бэу дунейм куэдрэ фытригъэт!

Псалъэ дахэ яхужыстэну сыхуейт адэкІэ зи гугъу ныфхуэсщІынухэми.

Бахъсэн сымаджэщым сыщыщІэлъым, сыкъыщІагъэкІыртэкъым, сыкъыщыщІидзым сыщыгъуащэрти. Арзэгуэр щхьэкІэ, нэхъыфІ сыхъуауэ къэслъытати, сыкъыщІэкІуэсыкІри бэзэрым сыкІуащ. Си щхьэр текІауэ сытетти, цІыхубз блэкІым сеуплъэныкъуэр сигъэлъагъуну селъэіуу. Афіэкіа хэлъакъым: си Іэблэр иубыдри, сишэжащ

Палъэ дэкауэ, бэзэрым деж

насып хуэшэщ сэ усшэнщ!» жиlэри. Аптекэр щыт щхьэщlэщапlэм сыкlуати, здэщытым нэс сыдришейри щІэтыр къызэупщІащ, «Сы-сыкъришэхыжащ, ахъши сіи- къэпцІыхужрэ?» жиІэри. «Хьэуэ!» щыжыс!эм, «Сымаджэ-

щым узышэжар сэращ» жи-Іэри, зыкъызигъэцІыхужащ. И

цІэр Мадинэщ. Езыр Кыщпэк

(Тыжьей) къуажэм щыщу къы-

Нэмысыр

шІэкІаш. Сымаджэщым сыщІэлъу, си кІуэжыгъуэр къэсати, къыздыщіэлъ щіалэм сишэжыну жиІэщ, хьэпшыпхэр къыздыщІихри, и машинэм дригъэтІысхьащ. Автобус текІыпІэм темыхьэу блэкІырти, «сыблыбошыр» шыжесіэм. «vu vнэм нэс усшэжынущ» жиІэри, Къулъкъужын Ипщэ сыдри-шеижащ. Куэбжэм деж дыкъыщыувыІати, схуеблэгъакъым, ахъши сіихын идакъым «къызэрызэІэзэну системэр ныщхьэбэ схуагъэувынущ» жи

Іэри, сымаджэщым кІуэжащ. Зэман дэкlауэ, аргуэру сымаджэщым сыщІэлъу, нэгъуэлъащ зы щІалэ гуэр. Ар къызэупщіащ къэсціыхужамэ. «Хьэуэ!» щыжысІэм, «сэращ къуажэм узышэжар, иджыри усшэжынущ» къыз-жиlащ. Сыдыщlэлъыху апхуэдизу гуапэу къысхущытати, сыщ ашыжыну ныщыкіуам, тіэкіу и жагъуэ хъуа хуэдэуи къысщыхъуат. Езы щІалэр Куба къуажэм дэсщ, Чэтбийхэ ящыщщ, и цІэр Залымщ. ПсэзэпылъхьэпІэм къелащи, и узыншагъэр Тхьэм зэтригъэувэж. И бынхэр зыхуей хуигъэзэфу, я гуфіэгъуэ фіэкіа, я нэщхъеягъуэ имылъагъуу, нэхъыжьу къыщхьэщіащ, сымаджэщыр здэщыіэ щытхэр хуэпсэууэ, ныбэ гукъеуэрэ уз гукъеуэрэ я унагъуэм имылъу Тхьэм игъэпсэухэ!

> ТАТЫМ Хьэзрэталий, Къулъкъужын Ипщэ къуажэ.

Зэманым декіу ліыфіхэр

дахащэу хэзэгъа зэщіэхъееныгъэ щыіэщ Къэбэрдей-Балъкъэрым илъэс зыбжанэ хъуауэ. Ар нэхъ пасэуи ди газетыр зытетхыхьа, зи хъыбар республикэм и гъунапкъэм икІыу адыгэ щыпсэу хамэ къэралхэми нэса Къардэн Ахьмэд и «атэлыкъ школырщ». Ауэ иджыри къэс утыку итар езы щІалэрамэ, Хэкум щекіуэкіыу зы іуэху гулъытэншэу къэзымыгъанэ, Тыркум щыщ журналист Молэ Левент и нэтыным къыдигъэцІыхуащ хабзэр къэгъэщіэрэщіэжыным жэрдэмщіакіуэ хуэхъуа, япэу Ахьмэд деж зи къуэр зыгъэкІуа Тебэрды Сулеймэни

лзэпыкъуэкъуАЖЭ щыщ Къардэн Ах мэд и Іэщіагъэкіэ тхэквондо бэнэкіэмкіэ гъэсакіуэщ. Спорт хьэщіэщ хуэдэу и пщіантіэм дищІыхьауэ, сабий куэд зэкІуалІэ тренерым и лэжьыгъэр инстаграмым къыщигъэлъагъуэрт. Ахьмэд сабийхэм зэрахэтыр игу ирихьа нэужьщ илъэс 16 хъуауэ Мэзкуу дэс Тебэрды Сулеймэн и гуращэхэр къыщызэщІэплъар. Адыгэпсэу къэхъуа щіалэм игу къеуэ зэпыту къекіуэкіырт щыхьэрышхуэм щыпсэу и къуэм адыгэбзэ зэрыхуемыгъащІэр. Хабзэ-бзыпхъэ гуэр зыхригъэлъхьэнуми, езыр лэжьыгъэм къызэрыдэмыхуэмрэ сабийм и анэр зэрыурысымрэ хэкІыпІэ

СыщыцІыкІум атэлыкъ Іуэхум и хъыбар зэхэсхмэ, згъэщІагъуэу зэрыщытар сощІэж, - игу къегъэкІыж Сулеймэн. - Хамэ цІыхум уи сабийр илъэс бжыгъэкІэ зэрептынур дауэ? Ар сигу илъу, Ахьмэд селъэІуащ си щІалэр, нэгъуэщІ мыхъуми, гъэмахуэ зыгъэпсэхугъуэм щигъэlэну.

«Сабийхэм садэлажьэ щхьэкІэ, - игу къегъэкІыж езы Ахьмэд, - зэи къысхуихуатэкъым сэ сщіэр ищіэжу, пщэдджыжьым щыщіэдзауэ

жэщ хъуху хамэ быным сыдэпсэуну». - Си гухэлъыр жесІа иужь, Ахьмэд зы дакъикъэкlэ зиущэхуат, - зэрыщlадзауэ щытар къещlэж Сулеймэн. - Анэмэтыр Іуэху тыншкъым. Мыра укъэзыгъэувы эр щыжыс эм, зыкъиумы-

сащ: «Аращ». Алыхьталэм имыухауэ зы щхьэц налъэ къызэрытхэмыхунур къызыхэщ хьэдисыр игу къигъэкІыжри, Сулеймэн иджы шынэхъыщІэу къилъытэ Ахьмэд уи щхьэфэцым зрезыгъасэ псалъэкІэ зыхуигъэзащ. «Махуэ гуэрым укъакlуэрэ: «уи къуэр бгым къыщикlухьрэ пэт ехуэхри, иукlащ», е «псым щес пэтрэ, итхьэлащ», е «шыр къелъэдэкъауэри ІэщІэкІуэдащ» жыпІэу, укъысхуэкІуэмэ, уэлэхьи, къуэш, зы псалъэкІэ узмыгъэкъуэншэну, къакlуи, уи къуэ хуэдэу къыздыщІэлъхьэж бжесІэн фІэкІа», - къызжиІауэ щытащ Сулеймэн. Абдежым сикІуэтащ», - игу къегъэкІыж Ахьмэд.

Молэ Левент и упщІэ щІэщыгъуэхэм иджыри къэс утыкум къэмыса, Іуэху мыублэм хэса «блэхэри» къагъэнэlуащ. «Делэ ухъуа, уи къуэр хамэ щалэм мазэ бжыгъэкіэ ептыну?» - къыбжаlaкъэ Сулеймэн? Унагъуэм щыщхэм дауэ къыб-

КъызэрыщІэкІымкІэ, Сулеймэн псом нэхърэ нэхъ къытехьэлъар арат. «Жылэм ямыщІэ ищІэну» мурад зыщіа я къуэм адэ-анэр гуитіщхьитіу хущыт къудеймэ, сабийм и анэм къыгурыбгъэІуэфыххэнутэкъым адыгэхэм атэлыкъыр къазэрыщыхъури, я быныр абы и деж щІагъакІуэри. Зэман дэкІыу Тебэрды Аскэрхъан

ХХІ ліэщіыгъуэм хуумыгъэфэщэн, итіанэми зэрыува адыгэ шыфэліыфэмрэ зыхилъхьа хьэл-щэн дахэмрэ ялъэгъуа нэужьщ ахэр щикІуэтар.

> Ахьмэд адыгэ гъэсэныгъэм и мардэу къищтэм и гугъу пщІымэ, ар Іуэхугъуипліщ: адыгэбзэр, адыгэшыр, адыгэ фащэр, адыгэ хабзэр.

> Дэ унэм шы диlэщ, - игу къегъэкlыж Тебэрды Сулеймэн. - Ди щІалэр абы бгъэдыхьэн шынэу щытащ, Ахьмэд деж кіуэн ипэкіэ. Гъэмахуитікіэ атэлыкъым деж щыіа нэужь, ар фіыуэ илъагъуу икІи хуэІэкІуэлъакІуэу къэкІуэжащ.

- Атэлыкъым деж сабийр щ агъак уэр адэри адэшхуэри я быным зэрыщысхьырщ, - къыдгурегъаlуэ Тебэрдым. - Абы и зэранкіэ щіалэ ціыкіум пасэу къыхуэщтэну куэд іэщіокі, ціысыжыгъуейщ. Езы атэлыкъри и псэ емыблэжу абы къыщіеліаліэр сыт? Сэ Ахьмэд занщіэу жесlащ: «Си къуэм сыт хуэдэ цlыху къыхэкlми, уэри уи пщІэр абы елъытауэ щытынущ. Хабзэ ищІэу, шым шэсыфу, абы кІэлъыплъыфу, КъурІэным къеджэфу, диным хищІыкІыу къэкІуэжрэ? Псоми яжесІэнущ: «Къардэн Ахьмэд деж згъэкІуати, апхуэдэу къызитыжащ, Алыхьыр арэзы къыхухъу. Шынэкъэрабгъэу, шым бгъэдэмыхьэфу, и нэмэзыр къыфІэмыІуэхуу, Къуріэным химыщіыкіыу къэкіуэжрэ? Псоми яжесіэнущ: «Уей, мазитікіэ щызгъэіати, сыхущІегъуэжам. Сыщыуэри згъэкІуат Къардэнхэ я деж». Сытми, фІыуэ игъэсамэ - атэлыкъым и

пщІэр инщ. Имыгъэсэфамэ - и напэр текІынущ». Къардэн Ахьмэд къигъэщІэрэщІэжа хабзэжьым и хъыбархэр зэхэзыха куэд дзыхьмыщІу хущытщ сабийхэм телефон зэраримыгъэ-Іыгъми. Езым зэрыжиІэмкІэ, телефоным щагъуэтым нэхърэ нэхъ щ!эщыгъуэу зэманыр зэрырахьэк!ым абы хуэм-хуэмурэ щегъэуж.

Сыт сабийхэм ящІэр махуэм и кІыхьагъкІэ? Ахьмэд и Іэгъуапэм диплъэнкъым, куэд мэхъу ахэр, къалэнрэ зэштегъэууэ зэхэухуэнауэ. Ауэ сыт нэхъри игъэнэхъапэу, щІалэм къекІуалІэ сабийхэм я гупсысэкІэр адэ-анэр зэхащІыкІыным хуеунэтІ. СыкІуэжынукъым, иджыри сыщыlэнущ жаlэурэ гъыхэр зэригъэудэlу щlыкlэр-щэ: «Дуней фlыгъуэр и уасэкъым уи анэм и зы гуфІэкІэм».

Ахьмэд кърипцІыхуну урокъу езым и Іуэхум ехьэліауэ къиіуэтэж Къэзанокъуэ Жэбагъы и хъыбарыр: «Уэ апхуэдизу уцІэрыІуэрэ пэт, зы къуэ фіэкіа уимыіэу, ар дауэ, Жэбагъы?» жаІэри къеупщІати, жэуапу къаритащ, жи, цІыху Іущым: «Хабзэм тету схуэгъасэмэ, а зыри лъэпкъкІэ дрикъунщ. Схуэмыгъасэмэ, Къэбэрдейм яхурикъунщ».

Куэд щІащ Ахьмэд и лэжьыгъэр Хэкум и гъунэм икІыу жыжьэ зэрынэсрэ. Къэрэшей-Шэрджэсым, Адыгейм, Сыбырым, Тэтэрстаным, Бельгием, Тыркум - дэнэ щІыпІэкІи къокІ атэлыкъым и гъэсэнхэр, щхьэж зэрыщы эфыну зэманкіэ. Сабийхэм мыадыгэ щахэтым деж, дерсхэр урысыбзэкІэ ирегъэкІуэкІ, ауэ анэдэлъхубзэр зрагъэщІэнымкІэ ар зэран яхуэхъуркъым. «ІэпэтэрмэшкІэ фІэкІа фызэмыпсалъэми, адыгэбзэм фызэрытетыным фыхэт», яжреіэ. Сулеймэнрэ Ахьмэдрэ гурэ псэкіэ ирагъэблагъэ Кавказым ис адрей лъэпкъхэм ящыщ сабийхэри. «Лъэпкъ гуэрым щапхъэ дыхуэхъумэ, ар ди дежкІэ пщІэшхуэщ», - жаІэ абыхэм.

ЧЭРИМ Марианнэ

Куэдым пэжыр къащыгуры Гуэр...

Джо къэпсэлъэн фіэфіщ. Зэрыщіалэрэ политикэм хэтщи, дауи, ар хьэл хуэхъуащ. Ауэ ныбжьыр ныбжьщ. Иджы абы жиlэхэр умыгъэщlэгъуэн плъэкІыркъым: «Путин Владимир, абы Украинэм щызэхиубла зауэм я зэранкіэ Урысейм и мызакъузу, Европэри экономикэ гугъуехьхэм хэхуэнущ».

ЕЗЫ Америкэр ещхь хуэдэш бгы лъагэм и щыгум тесу хьэзэрышхым къахэплъэм. Дыхьэгъыу щымытамэ, дыхьэшхэнт..

КъыкІэрыхуащ. ХэхуакІэщ. ИкІи Урысейркъым, атІэ Европэрщ. Ар зи ягъэри езыращ, игъэува санкцэхэрщ.

И щхьэ закъуэ фейдэм фіэкіа нэгъуэщіхэм я сэбэп зыхэлъ къэзымылъытэ Вашингтон «КъухьэпІэ зэкъуэтыр» ирихуліащ къахуэмыцІыкІухэм я гугъу тщІын- къэкІуакъым, езыри утыкум къыми, сыт щІэмыхъунур къинащ. Урысейм и деж щІыдагъэ къыщащэху, газри щхьэ ягъэмэщІэн хуей? Ар континентым и экономикэр къы- къэралхэми. Ахэр я Іэпэ йозэтезыгъэщэхэнкІэ белджылыи хъуакІэщ. НаІуэу зэрыщыт- Ауэ абыхэм я къулыкъузещи, «Ищхъэрэ унэтІыны- хьэхэр хущІокъу лІыгъэ гъэ-1»-м и бжьамийхэр зы- яхэлъу зыкъагъэлъэгъуэну. хуей хуигъэзэжыну Герма- Уеблэмэ цІыху къызэрынием Канадэм ишащ. Иджы гуэкІхэр щыгъын хуабэхэр къритыжыркъым, санкцэхэр ягъэхьэзырыну, телъыджэтегъэщіапіэ ещіри. Берлин ращи, нэхъ мащізу загъэпсмэгузавэ: абы урысей газу кІыну къыхураджащ. Пэш- уэ Іэрыхьэм зэуэ кіэрыхуащ, хэр градус зыбжанэкіэ нэхъ арщхьэкіэ зыхуигъэшэчын щіыіэми, яхуэшэчынущ, нэхуейщ: УФ-м игъуэт хэщІы- хъыщхьэр ерыщыгъэрщ. ныгъэр нэхъапэщ. Ауэ хэт хилъафэр ипэжыпІэкІэ?

къыхуашэну гъэсыныпхъэ

Ардыдэр яхужыпІэ хъунущ псоми я уасэхэр хуабжьу щыдэуея нэгъуэщІ европей хъуну дзэкъэж «щхьэ мыгъуэ дыхыхьа мы санкцэхэм» жаlэу.

А псом цІыхухэр зэреплъыр нэгъуэщІущ. Абы къы-Е нэгъуэщ зы щапхъэ. Ма-хэк ыу Берлин, Париж, Мадкедониер къыпык ащ ди къэ- рид, нэгъуэщ 1 щыхьэрхэм я ралым и газым. Ар щыгу- уэрамхэм къыдохьэ я Іуэхур абы хуэсІуатэрт зауэ зэ- дэкІуейуэ (языныкъуэ къэ- зыхащІыкІыну. гъырт Америкэм и Штат зыхуэкІуар зымыдэхэр. Ауэ манми иужькІи гугъу дызэрекхъухьхэмкіэ ахэр щіэдзапіэ къудейщ.

хэмыту, дунейр зэрымып- кlар. Зыкъомрэ къызэдэlуа сэуфынур, Планетэм къы- иужь, фызыжьым и фІэщыщІах е къыщыщІаш щыпэу къызжиІащ: «Фи зафІыгъуэ псоми я процент 35 къуэкъым гугъу ехьар: дэри - 40-м хуэдиз (!) зыбгъэдэлъ ди къэралыр ІэщІыб ящІ зэ- щыдмышха къытхуихуащ!» рымыхъунур. Дэри дыхуей- А псалъэхэм Іупщі дыдэу къым адрейхэм япэlэщlэу къагъэлъагъуэ гугъуехьхэр дыпсэуну. Куэдым дыхуэны- зищІысыр дэрэ КъухьэпІэм къуэнущ, ар хьэкъщ, ауэ щыпсэухэмрэ къызэрыдгу-Іэмалыншэ хъумэ, ди фэм рыІуэр зэрызэхуэмыдэр. нэхъыбэ дэдгъэхуэфынущ КъухьэпІэ шыкІам нэхърэ. Десакъым къулейуэ, дызыхуей псори дгъуэту дыпсэу-

ТхакІуэ икІи философ Тополь Эдуард игу къегъэкІыж: «Япэу США-м сыщыкІуам сэ яхуэхьынукъым. Уеблэмэ я сыкъыщыувыІащ си анэшхуэм и шыпхъум и деж. Зы тхьэмахуэ зэхуакук і э сыщыпсэуащ. Пщыхьэщхьэк Іэрэ сэ ри. Щ Іакхъуэм и уасэр зэры- хъуащ ди жагъуэгъухэм ар хьар: дымэжалІэу, дыщы-Куэдым къагуры Іуащ, Уры- гъыныншэу, лэжьы гъэм ды-

мазиті енкіз джэдыл фізкіа

Аращи, гугъуехьхэми зэхуэдэу къым. Ди цІыхухэм ягъэвахэр икІи, Алыхьым къытхуимыхькіэ, Іэмалыншагъэкіэ гъэлъэдэнт. Атіэ, щхьэ даягъэвыфынухэр езы американхэми нэхъ мащІэрами.

Абы щыхьэт тохъуэ мы лъэхъэнэм ди нэгу щІэкІхэ-

ращ я плъапІэу щытынури. Иджыпстуи Китайм ещэху Байкал гуэл абрагъуэм ираш ткІуаткІэ къабзэкІейхэр. Апхуэдэ дыдэу дунейр щогугъ ди планетэм и тхьэмбылу къалъытэ мэзмычым (тайга) къыпкърыкІ хьэуам, абы и пхъэхэм. Сыт а къомми дыщІынэсыр? Дэ димыІэ иткъым Менделеев Дмитрий и таблицэ цІэрыІуэм. ХъугъуэфІыгъуэхэмкІэ къытлъэщІыхьэн дунейм теткъым. Псалъэм и хьэтыркІэ, нэхъ

металл лъапІэ дыдэ палла-

дийм (ар Тырныауз и Іэшэ-

лъашэхэми щІэлъщ) и гъэ-

ягу къэкІыжащ Урысейр ду-

нейм гъавэ нэхъыбэ щызы-

щэ къэралу зэрыщытыр.

ЗэкІэ и гугъу ящІыркъым

псым. Ауэ мыгувэу цІыхухэм

зэфэну псыр къаймэщІэкІ

хъунущ. Абы щыгъуэми дэ-

тІылъыгъэхэм я процент 60-р, налкъутым (алмазым) процент 20-р Урысейм къыхуозэ. Платинэ ди куэдкъым, ауэ дыщэ къыщ эхынымкІэ ЩІы хъурейм етІуанэ увыпіэр щытіыгъщ. ЖытІэнщи, США-м зэхилъхьакІэщ ди дыщэр нэгъуэщІ къэралхэм зарыримыгъэщэхуну Іэмалхэр, ауэ абы-

хэм зыри къикІынукъым.

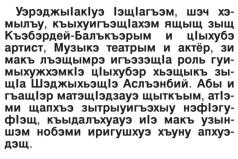
Иужьрейр хьэдэгъуэдахэщ. КъухьэпІэм и лъагъудапэщІэтыфыну- мыхъуныгъэр апхуэдизкіэ инщи, Урысейри абы и цІыхухэри зэрыпсэууэ шІым шІйхуэгумащІэ езыхэм? Ар европейхэми лъэпкъищэм щІигъу щыпсэу ди къэралым щызекІуэ хабзэщ: дэ дышхэфыркъым ди гъунэгъухэр мэжалІэу. Ауэ псоми мардэ яІэщ икІи игъуэ

«Махуэкум» и къыдэкІыгъуэр зыгъэхьэзырар ШАЛ Мухьэмэдщ.

Дифі догъэлъапіэ

Футбол

ЗАУЭ гуащІэр иухри, илъэситху къудей дэкІауэ, Абей къуажэм (Урожайнэ) къыщалъхуащ ар. А жылэм къытехъукІыжа Абей къуажэ цІыкІум, и анэмкіэ и адэшхуэ-анэшхуэм я деж, апхуэдэу гъащіэр къекіэрэхъуэкіри, къыщыхъуащ. ПэщІэдзэ школ нэужьым, Акъбащ Ипщэ (Астэмрей) къуажэм и школым, километритІкІэ япэжыжьэм, сабий зыщыплі хъууэ кіуэн щіадзащ, аращ курыт еджапІэр къыщиухари.

Аслъэнбий и анэр и нэхъыжьу пхъуиплІ зиІэ ШэджыхьэщІэ ТІэмашэ мо щіалэ ціыкіур игъэфіэнтэкъэ?! Абы и лъэныкъуэкІэ фом хэсауэ жыпІэ хъунущ. ИтГанэми, пасэ дыдэу и гур быдэ хъуауэ, зэризакъуэр щ эхыщэу къыгурыІуауэ къыщохъуж Аслъэнбий. «Ныбжьэгъуи сиlэт, фlыуэ сыкъэзылъагъухэри гъунэжт, ауэ псори зэб-грыкlыжу уи закъуэу укъэна иужь, лют пщlэнур?! Уэрамым сыкъыдэкlырти, си адэшхуэм тетІысхьэпІэу ищІа жыг лъэдакъэжьым сытест сыкъыдахуэжыху. Сызыхудэплъейуэ сыщыса вагъуэхэр здэщыіэмкіэ зыгуэр къемыхамэ сщіэркъым. Армырамэ пэщІэдзэ школ фІэкІа зимыІэ къуажэ цІыкІум сытыт къыдэпхынур?» - жеlэ абы.

Япэ дыдэ я унэм радио щыщашам ар зэраукъуэдия кlaпсэ цlыкlум и мэр ещіэж нобэми Шэджыхьэщіэм. Тхылъымпіэ Іув фіьціэм къыхэщіыкіауэ блыным фіэлъ «тепщэчышхуэм» уэрэднэгъуэщІ зыгуэрхэри къитырт. щІэтым къыдэкІуэу, къуажэку дыдэм и деж пкъом фІэлът бзэхум (алюмин) къыхэщІыкІауэ радиошхуэ. Пщэдджыжьым сыхьэтихым щІидзэрти, жэщым сыхьэт 11 хъуху лажьэрт ар, пхуешэхынутэкъым икІи пхуэгъэункІыфІынутэкъым. Абдеж дыдэрат Аслъэнбий щыпсэури, хуей-хуэмейми едаlуэрт. Абы къитми, нэгъуэщІыпІэ щызэхихми, накъырэм и макъыр ещанэ, епліанэ классхэм щІэсу и макъым къригъэкІыу хуежьащ. «Ар щІалэ цІыкІум япэ дыдэу къыхуэкІуэ, дискант жыхуаІэж макъырщ. Мис ар егъэлеяуэ бэлыхьу си-Іауэ къыщІэкІынут сэ, ауэ хэтыт ар зищІысыр зыщІэри, ар адэкІэ зыгъэкІуэтэнури?» - жеІэ Аслъэнбий.

Къуажэм я нэхъ тхьэмыщкІэ дыдэми

клуб дэту щытащ япэм, ди гуапэ зэрыхъунщи, а хабзэ дахэр иужьрей зэманым къощіэрэщіэж. Щэнхабзэм гулъытэ хуащІырт, цІыхум гъэсэныгъэ нэс ептын папщіэ ар зэрыіэмалыншэр къагурыІуэрт. АтІэ апхуэдэхэм ящыщ Абей къуажэ цІыкІум и клубым лъакъуэрыгъажэм тесу телемеханик кlуэрт, кино ишэрти. «Украина» проекцэ цІы-кІу, фильм тету плёнкэ бабиниті щіыгъуу арат Іэмэпсымэр зэрыхъур. «Киноищт къытригъэзэжурэ нишэр, мы дунейм нэгъуэщІ кино темыт хуэдэ, - дыхьэшхыурэ игу къегъэкіыж ди псэлъэгъум. -Ар революционер гуащІэ Чапаевым зезыхьа Пархоменкэ Александр и гъащІэр зи лъабжьэр, а тІум гъусэ яхуохъу «Япэ лъагъуныгъэм и уэрэдыр». Иужьрейм, 1957 гъэм Армением къыщыдэкІа фильмым, хэтт Бабаджанян Арно япэ дыдэу итха уэрэдхэм ящыщу щы: Ереван теухуар, лъагъуныгъэм и уэрэд, япэ лъагъуныгъэм и уэрэд. Aтlэ абы сеплъурэ (нашэртэкъэ-тІэ куэдрэ?!) псори гукіэ зызогъащіэ, тіэкіу жысіэ хуэдэурэ щіызодзэ. Ипэкіэ диіа радиом и піэкіэ пластмассым къыхэщіыкіауэ нэгъуэщІ къыщІашэ, щхьэгъубжащхьэм тету. КІуж Борис мыгъуэм симфоние оркестрыр и гъусэу жиlэ «Тырныаузский вальсыр» си гум хохьэ. Дауэ къыпщыхъурэт, къуажэ щалэжь цы-

ШЭДЖЫХЬЭЩІЭ Аслъэнбий:

Си ІэщІагъэр къызэрыхэсхам зы махуи сыхущ Гегъуэжакъым

кІум оркестрыр игу ирихьыну?! Уэрэд гугъу дыдэт ар, и щіэдзапіэри, ежьури дэпшеину тынштэкъым, ауэ апхуэдизкІэ сигу ирихьати, къикІуэт щыІэтэкъым. ЗэзгъэщІэну сыхуейт, ауэ радиом зэзэмызэт къыщитыр. Арати, радиом сыкъыІунэжауэ, къэтыгъуэ къэс зы едзыгъуэ стхыуэрэ зэгуэр иризгъэкъуащ. Ар жысгэу щгэздзащ. Школым дыкъыщикІыжкіэ сызигъусэхэм закъыкіэрызгъэхурти, къуажитІым я зэхуакум ар щыжысізурэ сыкъэкіуэжырт. Си гугъащ зыми сызэхимыхыу, арщхьэкіэ къуажэ псор къызэдајуэу къыщіэкіащ. Клубым и унафэщіым фіы дыдэу сыкъилъагъурти, Іункіыбзэр къысхуигъанэу щіедзэ сыщыхуейм деж сыщІыхьэурэ уэрэд щыжысіэну. Абдеж дыдэрат си унэри, сыкіуэрт, бжэр къэзгъэбыдэжырт, пэш нэщіым сыщіэувэрти, уэху алыхь. Пэшышхуэм шІэІукІынтэкъэ. зысплъыхьмэ зыгуэрхэр къызэдаlузу си макъым зезгъэлъэщІырт», - и гукъэкІыжхэм яІыгъщ Аслъэнбий.

Культурэми и Іуэху хэмылъу, игъащІэм колхозым хэту лажьэ я къуажэ щІалэ Шэмурзей Уэлий йоупщІ щІалэ цІыкlум: «Тэрч унэкlуэн си гъусэу?» Зэрыарэзыр шыжриІэкІэ зыпегъэтІысхьэри. лъакъуэрыгъажэкІэ ешэ я къуажэм километрийкІэ пэжыжьэ Тэрч къалэм. Районым ЩэнхабзэмкІэ и унэм ирешалІэри, Джазэхэ Рае и деж щІешэ. Пианинэ жыхуаІэр абы щыгъуэщ япэ дыдэу щилъэгъуар Аслъэнбий. «Сыт хуэдэ уэрэд жыпlэр?» - къоупщІ бзылъхугъэр. алым и ша къншыхуриІуакіа гугъур ищІэнтэкъэ, и фІэщ мыхъущэу къоупщІыж. Пианинэм деж мэтІысри, вальсым еуэн щІедзэ. «Ебланэ классым сыщІэсу арат, ауэ абыи емылъытауэ «Терчанка» ансамблым сызэрыхагъэхьэр къызже!э. Зэрыжыжьэр щхьэусыгъуэ щысщіым къызэдэіуэххакъым, «уэ укъэкlуэнукъым, атlэ укъашэнущ» жиІэри.

КъыкІэлъыкІуэ илъэсым ансамблым хэту Налшык и Театр щхъуантІэм къашаш Аслъэнбий, тхьэлъэІушхуэ гуэр ящіу. Району щыіэм я ліыкіуэхэр къекіуэліат абы. Утыкум къохьэри, ищхьэкіэ зи гугъу ищіа вальсыр егъэзащіэ, «Ларисэ» зи фіэщыгъэ нэгъуэщі зы уэрэди жеlэ. Ипэ сатырым щыст ди

мытэу къэнакъым, дауи. Мис абы щыгъуэщ Аслъэнбий и гъащІэ гъуэгуанэр убзыхуа щыхъуар. Концертыр зэфІэкІа иужь, профессиональнэ ІэщІагъэ зригъэгъуэтын зэрыхуеймкІэ унафэ ящІ. Щэнхабзэмрэ гъуазджэмкІэ колледжым, экзамен тыгъуэхэри зэрызэфіэкам емылънтауэ, шагъэтысхьэ ШэджыхьэщІэр. Абы щыгъуэм колледжым щеджэрт ди гъуазджэм и лэжьакіуэ цІэрыІуэ хъуахэу Мэремыкъуэ Хъусен, Къуныжь Алим, Тут Заур сымэ.

- Хъарзынэу ирагъэджауэ щытмэ, оперэ уэрэджыlакlуэм сыт хуэдэ лlэужьыгъуэри хужы Іэнуш. Романси. лъэпкъ уэрэдри, эстрадэри, нэгъуэщІхэри. Абыхэм яужь ущихьэм и деж, манерэ жыхуаІэм хэпщІыкІын хуейщ. Псалъэм и уи макъым къызэрихькіэ жыпіэ хъунукъым. Ар къыщ1ыхэзгъэщращи, сезыгъэджахэм я фіыщіэщ сыт хуэдэ уэрэд лІэужьыгъуэри зэрысхужыІэр, - жеІэ Ас-

ШэджыхьэшІэм колледжыр къыщиухым, ди республикэм шэнхабзэмкіэ и министру а зэманым щыта Ефэнды Джылахъстэн кlуэри, и диплом лэжьы-Джылахъстэн ар тригъэгушхуащ, дэІэпыкъуэгъу хъуну къигъэгугъащ. Къытридзэу Налшык къэкІуа анэми унагъуэм и Іуэхур зытетыр министрым къыжриla шхьэкіэ, едэіуэххакъым, и жэуапри кІэщІт: «Мыр уэри сэри дыдейкъым, мыбы и макъыр зейр лъэпкъращи, абы хуэгъэлэжьэн хуейщ. Бгъэдэлъ талантращ щіэдгъакіуэр, и щіалэфіагъракъым». Машинэм иригъэтІысхьэри къуажэм иригъэшэжаш.

Си бгъэр къизгъэкІыу сыкІуащ Ленинград. Украинэм, Белорусым, Куржым, Къэзахъстаным, Узбекистаным, жыпІэнурамэ, союзнэ республикэ псоми я ліыкіуэхэр нэкіуат бронкіэ. 160-м щІигъу некіуэліати, къащтэну ціыхуи

республикэм и Іэташхьэ Мэлбахъуэ 9-м хэхуэну шІэхъуэпсырт дэтхэнэри. течэгъчэм (коллоквиумым) докіуэ, упщіэ ціыкіуфэкіухэм фіэкіа къыщыдамытыну жыхуаlа зэlущlэм кърикlуэшхуэн щымыІзу, псори дыкъащтагъэххэу ди гугъэу. Пэж дыдэуи, Іуэхум емыхьэлІауэ къыпщыхъун упщ!э защ!эт къыдатар, ди гупсысэк!эм к!элъыплъыну арагъэнт. Дыкъыщокіыжри, псори дызэгъусэу шхапіэ гуэр дыщіохьэ. Етіуанэ махуэм еджапіэм и бжэіупэм дыіухьэмэ, ціыхуи 9-м я цІэ-унэцІэр фІэлът, адрейхэр хэмытыжу.

ШэджыхьэщІэ Аслъэнбий щеджэм оперэ уэрэд жыlэкlэр япэ итащ сыт щыгъуи. Щхьэхуэу опереттэм и театр иІэт Ленинград, итІани абы кіуэуэ едэуэн дэнэ къэна, щІыхьэну хуит ищіу щытакъым и профессорым. Еджапіэм хьэтыркіэ, къызэрыгуэкі уэрэд ціыкіур къыпэщыт Мариинскэ театррат къышіэмыкіыу зышіэсыпхъэу къыжриіэр.

Зыхэт спектаклхэмкіэ, концерт зэмылі эужьыг ъуэхэм щыжи із уэрэдхэмкІэ иджыри еджэу гу къылъатат Шэджыхьэщіэм, щіыпіэ зыбжанэм щылэжьэнуи ирагъэблэгъат. Псалъэм папщіэ, къиухыным зы илъэс иіэжу Красноярск оперэ театр къыщызэlуахат, и пщіантіэм унэ щіэрыпс дащіыгъэ программэм едэlуащ. Москвакlэ хьауэ и лэжьакlуэхэм ирату. Абы къикlри, щылъэlуауэ нэхъыфІ дыдэу къалъытэ Ленинград кlуащ я режиссёр нэхъыщ-Ленинград консерватором ягъэкІуэну хьэр, едаІуэу макъ лІзужьыгъуэхэм арат я мурадыр. Ар щыжриІэм, уна- ящыщ къыхихыну. Режиссёрыр Бородин гъуэ зыухуа къудей, сабий пэплъэ и «Князь Игорь»-м и зы Іыхьэ, Шэ-шіалэшіэр гуитішхьиті хъунтэкъэ?! джыхьэщіэ Аслъэнбий игъэзашіэу, еда-Іуэри къыжриІащ: «ЕплІанэ курсыр къызэрыбухыу накіуэ, сэ унэ іункіыбзэр сіыгъыу аэропортым сыкъыщыпіущіэнущ». Етхуанэ курсыр зэрыхъунум щыщіэупщіэм: «Ленинград щіыналъэ комитетым и япэ секретарымрэ обкомым и япэ секретарымрэ зэпсэлъэнщ абыкіэ, ди театрыр уэ пхуэдэ іэщіагъэлі хуейщ», - жиІэри пиухыкІащ... АрщхьэкІэ кІуакъым

> Германием ди советыдзэр щыщы ам щыгъуэ ансамбль бэлыхь иІат. Абы ирагъэблэгъат, арщхьэкІэ япэ илъэсым уи унагъуэр уи гъусэ зэрымыхъунум, илъэситхукІэ ущыІэну Іэ зэрытебдзэм къыхэкІыу тегушхуакъым, а зэманым къриубыдэу уи мылъку Іуэхур фІы ды-

дэу зыхуей хуэбгъэзэфыну щыт пэтми. Тимборэ, Тэрч районым щыщ щІалэ игу къегъэкІыж Аслъэнбий. - Япэ Іыхьэм Ахэр псори блигъэкІри, уи унэжь цІыкІу къохьэ, щыжаІэм абы гу лъи- цІыху 13 дыкъыхахати, къыкІэлъыкІуэ пхъэжь мафІэщ жыхуаІэрати, ШэджыхьэщІэм Налшык къигъэзэжащ. - ЕджапІэ сызыгъэкІуа Ефэнды Джы-

лахъстэн и деж сыщыщІыхьэм, зыщІэзгъэшІагъуэ си дипломым къеплъагъэххэкъым, «сэ усцІыхуркъэ уэ?» жи-Іэри. Си лэжьыгъэр убзыхуагъэххэти, Музыкэ театрым сагъэкІуащ. Худсоветыр къызэдэјуэну сылъајуэ щхьэкіэ, си зэфіэкіым хамыщіыкі щымыі у жаіэрти ядэртэкъым. ЗэзгъэдэІуащ тезгъэчыныхьри, - дыхьэшхыу игу къегъэкіыж Аслъэнбий. - Зы пэш закъуэ Тэрчокъуэм и уэрамым тет общежитым къыщызатауэ сыщІэст. Музыкэ театрым и дирижёр нэхъыщхьэу щыта Манвеловыр нэкІуащ абы зы тхылъ плъыжьышхуэ иІыгъыу. Ар Бизе Жорж иджыри псэууэ дунейм къытехьа тхылът, «Кармен»-р франджыбзэкІэ иту. Куэд щІауэ ягъэувыну зэрыхуейр къызжиlащ, абы селэжьынуи къысхуигъэуващ. Оперэхэм нэхъ гугъу дыдэу къалъытэр-тІэ «Отелло»-ращ, къыкІэлъыкІуэр «Кармен»-щ. Иджы Іуэхур зыІутрат: зы оперэрэ балетрэ театр сезоным къриубыдэу Музыкэ театрым имыгъэуву хъунутэкъым, фіэщыгъэм хуэфэщэн щхьэкіэ. Дгъэуващ, Кармен и партиер абы щы-

пІэ дыдэр къызэрысщта Иджыпсту Музыкэ театрым и лэжьыгъэм быдэу зэремыпхар къыхегъэщ Аслъэнбий. Абы зи роль игъэзащІэу щытахэр псори ныбжькІэ щІалэт. И макъыр ихъумами, теплъэмкіэ къекіуркъым языхэзми и ролыр ищІыну. «Кармен» жысlэну яужь сихьэнукъым иджыпсту, адрейхэр мыlейуэ схужыlэну сыкъегъэгугъэ, ауэ теплъэкІэ хъунукъым, - жеlэ артистым. - Яжызоlэ, сахуэщхьэпэнумэ, си макъыр къагъэсэ-

гъуэми иджыпстуи егъэлеяуэ фІыуэ

жеІэ Бесчокъуэ Майе. 1980 гъэм майм и

7-м премьерэр щыІащ. Нэхъыжьхэм

абы шыгъуэ къызжаІэрт нэгъуэщІ зы-

ри жызмы эжми зэрыхъунур, нэхъ лъа-

Радиом зыгуэр щригъэтхын, телевиденэм трахын хуей щыхъухэм и деж, зэи хьэуэ жиІэркъым Аслъэнбий, ар нэтын куэд дыдэм хэтщ, Іуэху зэмылІэужьыгъуэхэм теухуауэ и еплъыкІэр гупсэхуу утыку кърехьэ.

Кавказ Ищхъэрэм гъуазджэхэмкіэ и институтым илъэс зыбжанэкІэ зэрыщригъэджар къызолъытэри, Аслъэнбий соупщІ: «Уэрэд жыІэнымрэ егъэджэныгъэ лэжьыгъэмрэ дэтхэнэр нэхъ гугъу?» «ТІури тыншкъым, ауэ етІуанэм жэуаплыныгъэ нэхъыбэ уи пщэ къыделъхьэ, къызет жэуап. - Утыкум итыр уи закъуэщи, уи щхьэм и унафэ бощ І. ЕджапІэм уи нэІэм щыщІэт сабийхэр ебгъаджэ къудейкъым, ар уи унагъуэм хуэдэщ, дэтхэнэми бгъэдыхьэкІэ щхьэхуэ къыхуэбгъуэтыныр, псори зэхэп-щІыкІыныр уи къалэну. Сыхьэт зырызу, щхьэхуэ-щхьэуэу уадолажьэ абыхэми, дэтхэнэр зэребгъэджэнумкІи, бгъэдэплъхьэнумкіи, ебгъащіэр зэрипхъуэтэфынумкІи ауэ къызэрымыкІуэу зэщхьэщокі. Щэнхабзэм, гъуазджэм хуеджэ сабийхэр мыдрейхэм ещхькъым. Ахэр я таланткіэ, я гупсысэкіэкіэ адрейхэм къазэрыщхьэщыкІым къыдэкІуэу, иджыри щхьэхуэу зыгуэр яхэлъу щытын

Мурад гуэррэ хъуэпсапІэрэ зимыІэ цІыху щыІэкъым. Мыщэхумэ, ахэр къызжиІэну сыщелъэІукІэ, Аслъэнбий къы-

- КъызэхъулІэмэ, пшыхь зытІущ сщІыну къыщіэкіынщ, си гукъэкіыжхэм сриплъэжу. Сыщеджэ зэманым щегъэжьауэ сыщылажьэми, гастроль сыздэкІуэхэми цІыхушхуэхэм сахуэзащ сэ, гъэщіэгъуэну іэджи къызэхъуліащ. Сигу къэзгъэкіыжын си куэдщ жыхуэс-іэщ. Си ныбжьэгъуфіу щытауэ зыр зым кіэлъыкіуэу дунейм ехыжа Дэбагъуэ Хьэсэн, Мэршэнкъул Іэдэм, Пащіэ Ахь-мэд, Жылокъуэ Мухьэмэдин, Жанатаев Исмэхьил сымэ, нэгъуэщІхэми ятеухуа пшыхь щхьэхуэу сщІынущ. Къысхузэпищэмэ, абы къыкІэлъыкІуэнущ радиомрэ телевиденэмрэ щылэжьахэу КІуж Борис, Беппаев Сергей, Мэремыкъуэ Хъусен, Пщыгъуэш Юрэ, нэгъуэщІхэми я фэеплъ концертыр.

Шэджыхьэщіэ Хьэмыщэ итха уэрэд-хэр сэ жысізу зытет, «Ущытеткі», сыщытеткіэ зы дунейм» и фіэщыгъэу, альбомышхуэ къыдэзгъэкlауэ щытащ. Ди усакіуэ ціэрыіуэхэм я псалъэхэр зыщІэлъ уэрэдхэр зы альбому згъэхьэзырыну си хъуэпсапІэщ.

Сыхуейт икІи си мурадщ школыр къыщаухым и деж еджапІэ зыбжанэ сыкІуэу ныбжьыщІэхэм захуэзгъэзэну. Абыхэм яхэтщ къыдалъхуауэ макъ бэлыхь зиіэ, уэрэд жыіэныр егъэлеяуэ фІыуэ ялъагъуу. А ІуэхугъуитІыр зэщІыгъуныр Іэмал зимыІэщ, нэгъэсауэ пхуегъэджэнури узыхуейр къызыхэпщІыкІыфынури ахэращи. Апхуэдэ сабий зыбгъупщІ зэхуэсшэсу си класс къызэІусхыфамэ, сыту фІыт! Апхуэдэ гуп симыІэу институтми колледжми щезгъэджэну сыкІуэнукъым.

Зы махуи сыхущІегъуэжакъым си ІэщІагъэр къызэрыхэсхам, сфІэфІуи сролажьэ. Пэжым ухуейуэ щытмэ, мылъку ухущІэкъуу, зы бэлыхь гуэр сщІэнти, дунейр зэзгъэдзэкІынти жыпІзу гъуазджэм ухыхьэ хъунукъым, талант уиlэн, lэщlагъэр уи псэм хэлъын хуейщ.

Тхылъ, журнал, газет еджэ куэд щІалэгъуалэм зэрахэмытыжыр, ахэр Интернетым зэрытфІигъэкІуэдыр си жагъуащэ мэхъу. АдыгэбзэкІэ къыдэкІ журналымрэ газетымрэ ди унагъуэм къихьэу, си анэ шыпхъухэм ахэр зэlэпахыу щІаджыкІыу щытащ. къигъэзэжыну сыхуейт.

Си концертым къэкІуауэ пэшым щІэсхэр нэтынхэм нэхъыбэІуэрэ къыхэщыну сыхуейт, уэрэдхэр къазэрыщыхъур я нэгум къизджыкІын хуэдэу.

Хъуэпсапізу сиізм я щхьэщ си къуэрылъху ціыкіур зыщіэс медицинэ факультетым ехъулІэныгъэ иІэу щеджэныр, узыншэу къиухыныр. Сытегужьеикla жыпіэмэ, сытегужьейкіащ. Уй нэмыс нэхъ лъагэ ухъуи, си щхьэгъусэм сэрэ ди узыншагъэр пэлъэщу, ди пщащэ цІыкІур лъэ быдэкІэ увыху, абы и Іуэху тхузехуарэт жытізу аращ дызыщізхъуэпсыр.

ИСТЭПАН Залинэ.

Урысей Федерацэм футболымкіэ и етіуанэ дивизионым и Япэ гупым иужьу щригъэкіуэкіа зэхьэзэхуэм епщіанэ увыпіэр щызыубыда «Спартак-Налшыкым» и нобэрей щытыкіэм куэд хъыщхьэм къигъэлъэгъуат арэзы къищіыркъым. Хэт щіалэгъуалэр къызэрыраищіэн, щіэщыгъуагъ гуэр шэліар, джэгуну абыхэм іэ-Іуэхум хилъхьэнкіэ хъунщ мал зэрагъуэтар. Абы къызэ-Іахэм куэдкіэ къащхьэщокі.

генеральнэ директор икІи и къалэн тренер нэхъыщхьэ Биджиев гъэзэщІэфын гуп зэкъуэт. Хэт Хьэсэнбий иджыблагъэ дед- ищІэн, мылъкукІэ закъыгъэкіуэкіауэ щыта псалъэ- щіэзыгъэкъуэн къыкъуэкіыу, макъым зэхьэзэхуэ блэкlам уигу хэзыгъахъуэ зэlущlэхэри нэхъыкІэхэри зэрыщыІар. Абыхэм дэтхэнэми щхьэусыгъуэ иІэу жиІат. Дауи, зэхьэзэхуэм и турнир таблицэм къыщахьа епщіанэ увыпіэм езыхэри сыжа «Спартак-Налшыкым» арэзы къищіынкіэ Іэмал и футболистхэм зэхьэзэхуэм иІэтэкъым. Биджиевыр зэреплъымкіэ, нэхъ увыпіэ лъагэхэр къахуэхьынут, гъатхэпэм щІэзыдза зэхьэзэхуэм и етІуанэ Іыхьэр нэхъыфІу къызэрагъэпэщ. Апхуэдэхэм ирагъэкІуэкІамэ. ЕхъулІэны-

зэрыхуагъэфа- рилъытэмкіэ, ипэкіэ лъэбащэмкіэ, бадзэуэгъуэм и къуэ ячащ, ауэ гъунэ зимыіэ ирагъэжьэну зэ- лэжьыгъэшхуэ къапэщылъщ. пеуэщіэм - ар зэрекіуэкіыну Ар я гуращэу ди командэм **щіыкіэр иджыри къэс щы-** хэтхэм зэхьэзэхуэщіэм зыщІадзащ.

хуэгъэхьэзырын Зыгъэсэныгъэ лъэхъэнэм «СПАРТАК-НАЛШЫКЫМ» и ягъэхьэзырын хуейщ адэкіэ пыухыкІахэр зыкъыщыхигъэщат япэ дивизионым зэрыхыхьэ-HVM хущІэкъунри Іуэхум хэлъщ. Пэжщ, зэкІэ, ди жагъуэ зэрыхъунщи, апхуэдэхэр

Мэкъуауэгъуэм и кІэухым зызыгъэпсэхуауэ къызэхуэерыщу зыщыхуагъэхьэзыр Къэбэрдей-Балъкъэрым и къалащхьэм. Абы ипкъ иткІэ зэныбжьэгъугъэ зэlущlэхэри я пэщіэдзэ хъуащ 2021 - 2022 гъэхэм ящыщу тренер нэ- гъэхэм етІуанэ дивизионым

щыІэкъым.

хьэзэхуэм щытекІуэу ищхьэ- шэу топищ къыхудагъэкІри так-Налшыкым» и гъуащхьэкІэ дэкІуэтея Мэхъэчкъалэ и налшыкдэсхэр «Динамо»-р. Ахэр Нартсанэ щІащ Уигу зэрыбгъэфІ хъу- Къэзан и «Рубин»-м абы къыгуащ. Ди жагъуэ зэрыхъущи, къалэдэсхэм ди лъахэгъу «Торпедо»-м дэщІыгъуу япэ Дагъыстэным и футболист- Сындыку Темыркъан зэра- дивизионым хэр хэпщіыкіыу нэхъ лъэщу хэтарщ. Зэрыфіщэщи, ар зэ- лъэгъуащ. Иджы Мэхъэчкъа-

и Япэ гупым щекіуэкіа зэ- къыщіэкіащ икіи жэуапын- фіэкі хъарзынэ зиіэ «Спаркъыхагъэ- хъумэ ныкъуэщ. Нэхъапэм зыкъыщигъэ-

Абы щыгъуэми етІуанэ дивизионым адэкІэ зэхьэзэхуэр зэрыщекіуэкіыну щіызыкъомрэ яхуэубзыхуакъым. Иджы дыдэщ ІуэщызэхэкІар. Блыщхьэ кІуам, бадзэуэгъуэм и 4-м, видеозэпыщІэныгъэ Іэмалхэр къагъэсэбэпри, 2022 -2023 гъэхэм етІуанэ дивизионым и календарыр пхъэидзэкІэ зэхагъэуващ. Абы къызэрикІамкІэ, «Спартак-Налшыкым» зэпеуэр и стадионым щригъэжьэнущ. ЗэрыхуагъэфащэмкІэ, бадзэуэгъуэм и 24-м ди щІалэхэм кърагъэблэгъэнущ Псыхуабэ и «Мэшыкъуэ-КМВ»-р. Пlалъэм иджыри зихъуэжынкІэ хъунущ. ЕтІуанэ джэгугъуэри налшыкдэсхэм я унэм щрагъэкІуэкІынущ. Абы щыгъуэм я деж къахуэкІуэнущ япэ дивизионым къыхагъэкІагъащІэ Волгоград и «Ротор»-р. Ещанэ джэгугъуэращ ди (Кисловодск) — щызэдэджэ- ну мы Іуэхум хэлъар мэхъэч- щыкІэлъыплъащ, Мэзкуу и щІалэхэр хамэ щІыпІэ щыкІуэнур: Прогрессым щыІущІэнущ щІыпІэ «Биолог-Но-

бэпыну»

Налшыкдэсхэр зыхэхуа Япэ гупым командэ пщыкіупліщ иджы хэтынур. Ахэр «Ротор» (Волгоград), СКА (Дон Іус Ростов), «Чайка» (Песчанокопскэ), «Форте» (Таганрог), «Черноморец» (Новорос-«Кубань-Холдинг» сийск), (Павловскэ), «Дружба» (Мейкъуапэ), «Биолог-Новокубанск» (Прогресс), «Спартак-Налшык» (Налшык), «Машыкъуэ-КМВ» (Псыхуабэ), «Легион-Динамо» (Мэхъэчкъалэ), «Динамо» (Ставрополь), «ЕсэнтІыгу» (ЕсэнтІыгу), «Алания-2» (Владикавказ) гупхэрщ. ЯпэщІыкІэ ахэр тІорытІэ (я

унэмрэ хьэщІапІэрэ) зэдэ-Зэlущlэ 26-рэ джэгүнүш. дэтхэнэми иригъэкІуэкІа иужькіэ къахьа увыпіэхэм елъытауэ ахэр гупитІу ягуэшынущ гъэ къакІуэ и мэлыжьыхь (апрель) мазэм и кІ ухым. Япэ увыпіихыр къэзыхьахэр адэкІэ зэрызэ зэдэджэгужынущ, зэхьэзэхуэм щытекІуар ягъэбелджылын папщІэ. Абы щыгъуэми командэхэм къахуэнэжынущ

зэпеуэм и япэ Іыхьэм къы щахьа очко бжыгъэр. Ебланэ увыпІэм къыщы-

щіэдзауэ илъабжьэмкіэ щыіэ адрей гупи 8-ри аргуэру зэрызэ зэдэджэгунуш, щхьэж и кіэух щытыкіэр игъуэтыжын папщІэ. ЗэрыхуагъэфащэмкІэ, Урысей Федерацэм футбо-

лымкІэ и етІуанэ дивизионым и Япэ гупым 2022 - 2023 гъэхэм я зэхьэзэхуэр мэкъуауэгъуэм (июным) и пэщІэдзэм иухынущ. Абы бжьыпэр щызыубыдым Іэмал иратынущ япэ дивизионым хыхьэну.

ЗэкІэ зэхэкІакъым Урысей Федерацэм и кубокым ехьэлІа зэпеуэм щыщІидзэнур дапщэщми. Ар, адрей илъэсхэми хуэдэу, езыгъэкіуэкіы-Урысейм и Футбол Зэгухьэныгъэрщ.

А Іуэхугъуэ псори къилъы-«Спартак-Налшыкым» тауэ зыгъэсэныгъэхэр кІуэкІ. Дыщыгугъынщ ар яхэтыну увыпіэ нэхъыфі дыдэхэм щІэбэнынухэм. Армырамэ, Налшык и «Спартак» стадионыр зэрынэщІу къэнэнущ, Къэбэрдей-Балъкъэрым футболым щыдихьэххэр абы и зэlущlэхэм еплъыну къызэрымыкІуэм къыхэкІыу.

ХЬЭТАУ Ислъам.

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

Редколлегием хэтхэр: ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщІ-редактор), Ширдий Маринэ (унафэщіредактор), Къаншокъуэ Эллэ (жэуап зыхь секре-Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, НэщІэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, ЩхьэщэмыщІ

ТЕЛЕФОНХЭР:

редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

Къыдэзыгъэкіхэмрэ редакцэмрэ я хэщіапіэр: 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкіэ Къэбэрдей-Балъкъэр щіыналъэ Іуэхущіапіэм ятхащ ПИ № ТУ07-00117-м щІэту.

Нэхъ хьэлэмэтыну къыщІэкІынущ иджы

Индексыр П 5894 Тиражыр 1.731 Заказыр №1376

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаіэта іуэхугъуэхэм я пэжагъымкіэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту щыт-

Газетыр Іа тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщІэныгъэхэмкІэ и управленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10

мы къыдэкіыгъуэм ЕЛЭЖЬАХЭЩ:

жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Дыщэкі Соня, редактору Щхьэщэмыщі Изэ. корректорхэу Инэрокъуэ Азэмэт (3, 4-нэ нап.), Щоджэн Иннэ (1, 2-нэ нап.)

Компьютеркіэ газетым и теплъэр ящіащ Дол Маринэрэ Щомахуэ Марианнэрэ.

Сурэтхэм елэжьар Бицу Жаннэщ.

«Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзаш. 357600, Ставрополь край, Есэнтіыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20-рщ.

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокі.